

Міністерство освіти і науки України

ПРОГРАМА

Українська література

10-11 класи

ПРОФІЛЬНИЙ РІВЕНЬ

2017

Пояснювальна записка

*Щоб підготувати людину духовно
до самотійного життя,
треба ввести її у світ книг.*

В. Сухомлинський

Пропонована програма з української літератури призначена для вивчення української літератури в 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладів за суспільно-гуманітарним напрямом (профіль – філологічний).

Програма розроблена на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11. 2011 р. № 1392), Концепції профільного навчання у старшій школі (наказ МОН України від 21.10. 2013 р. № 1456), з урахуванням ідей «Концептуальних засад реформування середньої школи «Нова українська школа»», «Основ стандарту освіти «Нова українська школа», експериментальної авторської програми з української літератури для 10-11 класів Інституту педагогіки НАПН України (2017 р.), оновленої програми з української літератури для 10-11 класів Інституту літератури НАН України (2017 р.).

Програма є основою для календарно-тематичного і поурочного планування, у якому вчитель визначає кількість годин для розгляду конкретної теми, передбачає підготовку до уроків, присвячених вивченню оглядових тем, до уроків розвитку мовлення, позакласного читання і літератури рідного краю.

Авторський колектив:

Г.О. Усатенко, доцент Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка кандидат філологічних наук (*голова робочої групи*);

А.М. Фасоля, провідний науковий співробітник відділу навчання української мови і літератури Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук.

Структура програми

1. «Пояснювальна записка», у якій визначено методологічні засади організації навчання української літератури в старшій профільній школі; окреслено мету, завдання, компетентнісний потенціал предмета, змістові лінії та їх реалізацію у програмі, основні принципи побудови курсу української літератури, схарактеризовано зміст навчального матеріалу, запропоновано перелік методів, прийомів, форм організації навчально-виховного процесу.
2. Орієнтовний перелік кількості годин на кожний розділ і тему відповідно до навчального плану (загальна кількість навчальних годин на рік, у т. ч. на текстуальне опрацювання художніх творів, розвиток мовлення, позакласне читання, вивчення літератури рідного краю, резервний час).
3. Зміст навчального матеріалу, очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності у формулюваннях компетентнісного підходу

(предметні і ключові компетентності, емоційно-ціннісне ставлення до художніх творів).

4. Узагальнений перелік очікуваних результатів навчання (Додаток 1)
5. Список творів для самостійного читання (Додаток 2).
6. Матеріали на допомогу вчителю: електронні ресурси (Додаток 3).

Організація літературної освіти в старшій профільній школі

Потреба оновлення методологічних і методичних засад навчання української літератури в старшій школі пов'язана з необхідністю пошуку адекватної відповіді на виклики часу: урахування специфіки читання в епоху інформаційних технологій, залучення учня до читання, формування читацької (предметної і загальнонавчальної) та ключових компетентностей (спілкування державною мовою, інформаційно-комунікаційної, уміння вчитися впродовж життя та ін.), упровадженням профільного навчання.

Сутність пропонованих підходів до організації літературної освіти в старших класах полягає в тому, що:

1. Художній твір вивчається насамперед як мистецьке явище, що репрезентує певний художній стиль та мистецький напрям, його аналіз відбувається передовсім з естетичних підходів.
2. Історія літератури трактується як історія пошуку форм і засобів відображення змін у світогляді і світосприйманні людини певної епохи, осмислення нею свого місця в суспільстві, прагнення гармонії зі світом і самою собою.
3. Предметні знання і вміння розглядаються як засіб читацького й особистісного розвитку учня. Акцент зроблено на формуванні його читацької суб'єктності.
4. У програмі виокремлено діяльнішу лінію, що реалізується через систему формування загальнонавчальних умінь.

Мета і завдання вивчення української літератури в профільній школі

З огляду на специфіку літератури як мистецького явища, її можливостей в естетичному, розумовому, моральному розвитку особистості, визначено **стратегічну мету** літературної освіти: засобами предмета допомогти учневі у його самопізнанні, життєвому самовизначенні, саморозвиткові, самоздійсненні.

Стратегічна мета реалізується через досягнення **головної мети** літературної освіти – формування компетентного учня-читача як суб'єкта читацької діяльності, особистісного і читацького саморозвитку.

Такий учень володіє читацькою компетентністю – якістю, яка проявляється в готовності і здатності самостійно здобувати і застосовувати пов'язані з читацькою діяльністю знання і вміння для розв'язання актуальних завдань, здійснення читацького й особистісного саморозвитку.

Читацька компетентність є водночас предметною і загальнонавчальною. На предметному рівні вона реалізується в художньо-читацькій, або літературній, та інформаційно-читацькій предметних компетентностях.

Художньо-читацька (літературна) компетентність – якість особистості, яка виявляється в готовності і здатності застосовувати і здобувати пов'язані з

читацькою діяльністю знання і вміння для зрозуміння змісту художнього чи публіцистичного твору, налагодження діалогічної взаємодії з ним з метою розкриття авторського і творення особистих смислів.

Інформаційно-читацька компетентність має об'єктом науковий, науково-популярний, навчальний тексти, метою прочитання яких є визначення важливості викладеного матеріалу для суспільного й особистісного розвитку.

Компетентному читачеві притаманні: стійкий інтерес до читання, здатність уявляти і переживати прочитане, критично й рефлексійно мислити, вести діалог із текстом, інтерпретувати прочитане, знаходити авторські і творити власні смисли, відчувати естетичну насолоду від художнього слова, відкривати національні і загальнолюдські цінності, жити й творчо діяти в умовах глобалізаційних змін та полікультурного суспільства, цінувати надбання національної культури і поважати здобутки інших народів.

Компетентний учень-читач є суб'єктом навчальної діяльності, що передбачає усвідомлення власних психолого-фізіологічних особливостей, прагнень, мотивів, бажань тощо, здатність до самостійної організації, здійснення й оцінювання читацької діяльності, а також до самореалізації, самовдосконалення і самотворення. Саме рівень суб'єктності (сформованість згаданих умінь) є одним із показників особистісного розвитку школяра.

Завдання літературної освіти

1. Збагачення читацького досвіду, розширення кола читання, зміцнення потреби читати; усвідомлення ролі літератури як засобу самопізнання і самотворення; використання досвіду читацької діяльності для розв'язання життєвих проблем.
2. Поглиблення розуміння художнього твору як результату світоглядних і мистецьких пошуків автора, художніх засобів – як засобу донесення до читача авторської ідеї.
3. Розвиток набутих в основній школі вмінь і навичок в усіх видах читацької діяльності, оволодіння різноманітними читацькими стратегіями; удосконалення вмінь діалогічної взаємодії з текстом, інтерпретаційних, аналізу художнього твору; вироблення алгоритму прочитання художніх творів різних естетичних систем, напрямів, жанрів, стилів, опанування здатністю орієнтуватися у світі класичної і масової літератури.
4. Оволодіння змістом української літератури, засвоєння й систематизація основних літературознавчих понять як засобу повноцінного сприйняття, прочитання й інтерпретації художнього тексту. Узагальнення і поглиблення знань про мистецтво слова, умінь розглядати художню літературу в контексті інших видів мистецтва. Формування на основі читацького досвіду переконаності в багатстві української художньої літератури і її значущості серед інших національних літератур.
5. Розвиток культури художнього сприймання, емпатії, відтворювальної і творчої уяви, естетичних потреб, естетичного смаку, естетичних почуттів, читацької культури, установок, мотивів, здатності сприймати художній

- твір з естетичних позицій, розглядати його в єдності змісту і форми, розрізняти художньо вартісні і низькопробні твори.
6. Формування цілісної картини розвитку української літератури, усвідомлення його закономірностей і тенденцій, здатності розглядати розвиток української літератури як складову загальноєвропейського і світового культурно-історичного процесу, систему історично й естетично обумовлених явищ у взаємозв'язку із зарубіжною та літературами національних меншин і корінних народів України.
 7. Розвиток художнього мислення й образного мовлення, мовленнєвої культури, творчих здібностей, чуття художнього слова, жанру, форми, набуття досвіду літературно-творчої діяльності.
 8. Засвоєння відображених у художніх творах національних і загальнолюдських цінностей, формування світоглядних позицій, моральних якостей.
 9. Вироблення загальнонавчальних, зокрема, організаційно-діяльнісних умінь, здатності самостійно формувати індивідуальну навчальну програму (траєкторію), керувати читацькою діяльністю, особистісним і читацьким саморозвитком.
 10. Розвиток умінь працювати з різними видами інформації, зокрема й електронними, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти та відомості).
 11. Задоволення пізнавальних інтересів, потреб, розвиток нахилів і здібностей старшокласників, пов'язаних із майбутнім професійним самовизначенням.

Методологічні і методичні засади.

Методологічним підґрунтям організації навчання української літератури є положення діяльнісного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, культурологічного й аксіологічного підходів, вимоги виокремлених у Державному стандарті базової і повної середньої освіти (2011 р.) літературознавчої, загальнокультурної, компаративної, емоційно-ціннісної змістових ліній.

Діяльнісний підхід визначає пріоритетність самостійної роботи учня (в т. ч. проектної діяльності) в процесі здобуття знань і вироблення не лише предметних, а й загальнонавчальних, зокрема організаційно-діяльнісних, умінь, становлення його як суб'єкта навчальної діяльності.

Діяльнісний підхід реалізується через наскрізну діяльнісну лінію, що передбачає оволодіння загальнонавчальними вміннями, перелік яких подано в рубриці «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності».

Особистісно зорієнтований підхід орієнтує вчителя на створення умов для розвитку особистості учня засобами предмета, формування його як суб'єкта життєдіяльності, читацького й особистісного саморозвитку.

Реалізацію ідей особистісно зорієнтованого підходу забезпечує варіативність змісту навчального матеріалу, зокрема, можливість вибору творів

для вивчення напам'ять, текстів для оглядового і самостійного читання, цілей вивчення певної теми (твору), бажаного рівня навчальних досягнень.

Компетентнісний підхід покликаний забезпечити формування читацької предметної і загальнонавчальної компетентності, а також ключових компетентностей.

Компетентнісний підхід представлено в переліку предметних і загальнонавчальних знань, умінь і навичок (компетентностей) у рубриці «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності».

Культурологічний підхід забезпечує реалізацію вимог загальнокультурної лінії: увагу до культурної самоідентифікації учня, орієнтацію його у світі національної та світової культури, розгляд художнього твору в широкому мистецькому контексті, у зв'язках із філософією, міфологією, фольклором, формування поваги до культурних надбань інших народів тощо.

Культурологічний підхід втілений у рубриці «Мистецький контекст», де представлено назви творів різних видів мистецтва, тематика і стиль яких співзвучні із художнім твором, який вивчається.

Аксіологічний підхід передбачає введення учня у світ національних і загальнолюдських цінностей, реалізацію вимог емоційно-ціннісної лінії.

Представлено аксіологічний підхід у рубриці «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності».

Вимоги рубрик «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності» і «Зміст навчального матеріалу» забезпечують реалізацію літературознавчої змістової лінії: оволодіння учнями основними теоретичними поняттями на рівні умінь і навичок, вивчення художніх творів у контексті літературного процесу в Україні і за її межами, з'ясування жанрово-стильових особливостей та ін.

Ключовими принципами, на яких базується літературна освіта, є, окрім загальнодидактичних (емоційності, свідомості й активності, індивідуального підходу, природовідповідності, наочності, систематичності й послідовності, міцності засвоєння знань і вмінь, єдності навчання й виховання, науковості, доступності, зв'язку теорії з практикою та ін.), принципи означених підходів: ситуативності, особистісного цілевизначення і рефлексії, вибору індивідуальної навчальної траєкторії, опертя на суб'єктний досвід, цілісності, варіативності, системності, синергетичності, співтворчості, первинності учнівської продукції, культуровідповідності та ін.

Важливу роль відіграють і специфічні для предмета «література» принципи історизму, естетизму, емоційності, інтермедіальності, предметних і міжпредметних зв'язків, діалогічної взаємодії та ін.

Ураховуємо також особливості художньо-історичного моделювання і літературознавчі принципи аналізу художніх творів: інтертекстуальності та діалогізму, світоглядно-філософського та естетичного історизму, ідейності та міфологізму, індивідуалізації художньо-історичного мислення автора, феноменальності та художньої історичності.

Визначальну роль відіграє принцип вивчення літератури як мистецтва слова.

Компетентнісний потенціал предмета

Концепція нової української школи подає таке трактування компетентності: «динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність».

Компетентності поділяють на предметні (формуються засобами одного навчального предмета), міжпредметні (виробляються під час вивчення кількох предметів) і ключові (формуються в процесі навчання й соціалізації і необхідні особистості для життєдіяльності загалом).

В освіті України виокремлено такі **ключові компетентності**:

1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами.
2. Спілкування іноземними мовами.
3. Математична компетентність.
4. Компетентності в природничих науках і технологіях.
5. Інформаційно-цифрова компетентність.
6. Уміння вчитися впродовж життя.
7. Ініціативність і підприємливість.
8. Соціальна та громадянська компетентності.
9. Обізнаність та самовираження у сфері культури.
10. Екологічна грамотність і здорове життя.

Програма з української літератури поглиблює компетентнісну спрямованість навчання, що досягається шляхом:

- 1) розкриття потенціалу предмета для формування ключових компетентностей;
- 2) зменшення обсягу фактологічного матеріалу на користь практичної діяльності, що забезпечує відносно достатню кількість часу для формування предметних і ключових компетентностей;
- 3) формулювання очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності термінами компетентнісного підходу: *учень називає, формулює, записує, наводить приклади, розпізнає, розрізняє, описує, аналізує, порівнює, планує, усвідомлює, критично ставиться, оцінює, обґрунтовує, робить висновки, висловлює судження* тощо;
- 4) виокремлення в очікуваних результатах навчання тих, що стосуються оволодіння загальнонавчальними вміннями як основою формування суб'єктності учня;
- 5) укладання переліку умінь, якими повинен оволодіти учень-випускник;
- 6) уведення наскрізних змістових ліній.

Компетентнісний потенціал забезпечує можливість формування в процесі вивчення предмета всіх ключових компетентностей (див. подану нижче таблицю).

Компетентнісний потенціал предмета «Українська література»		
№ п/п	Ключова компетентність	Уміння і ставлення, формування яких можна забезпечити засобами предмета

1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою (К1)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміти україномовні тексти різних жанрів і стилів; - послуговуватися державною мовою в різноманітних життєвих ситуаціях; - застосовувати різноманітні комунікативні стратегії залежно від мети спілкування; - толерантно дискутувати, відстоювати власну думку. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поцінування краси і багатства української мови; - усвідомлення ролі української мови як ключового чинника творення нації і держави, самоствердження особистості; - відстоювання права спілкуватися українською мовою в різноманітних сферах життя суспільства.
2.	Спілкування іноземними мовами (К2)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - порівнювати оригінальні художні тексти та їх україномовні переклади; <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - утвердження багатства української мови; - обстоювання можливості перекладу українською мовою будь-якого тексту іноземної мови; - розуміння ролі іноземної мови як засобу пізнання іншого світу, збагачення власного культурного досвіду.
3.	Математична компетентність (К3)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розвивати абстрактне мислення; - установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; - чітко формулювати визначення і будувати гіпотези; - перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема). <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прагнення висловлюватися точно, логічно та послідовно.
4.	Компетентності у природничих науках і технологіях (К4)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі, відображені у творах літератури. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність до опанування новітніми технологіями; - оперативне реагування на технологічні зміни.
5.	Інформаційно-цифрова компетентність (К5)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - діяти за алгоритмом; - працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації; - розпізнавати маніпулятивні технології і протистояти їм; - грамотно і безпечно спілкуватися в мережі Інтернет.

		<p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прагнення дотримуватися етичних норм у віртуальному інформаційному просторі; - задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; - критичне ставлення до медійної інформації.
6.	Уміння вчитися впродовж життя (К6)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати мету і цілі власної діяльності і розвитку, планувати й організовувати їх, здійснювати задумане, рефлексувати й оцінювати результат; - використовувати різноманітні стратегії навчання; - користуватися різними джерелами інформації; - знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати держану інформацію, перетворювати її з однієї знакової системи в іншу; - працювати в парі, групі; - читати, використовуючи різні види читання: ознайомлювальне, вибіркоче, навчальне тощо; - постійно поповнювати власний словниковий запас; - застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети і ситуації спілкування. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прагнення використовувати українську мову в різних життєвих ситуаціях; - готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; - розуміння ролі читання для власного інтелектуального зростання.
7.	Ініціативність і підприємливість (К7)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати життєву ситуацію з певної позиції; - презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно, використовуючи доцільні мовні засоби; - використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність брати відповідальність за себе та інших; - розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри.
8.	Соціальна та громадянська компетентності (К8)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - толерантно відстоювати власну позицію в дискусії; - розрізняти маніпулятивні технології і

		<p>протистояти їм;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аргументовано і грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань; - уникати дискримінації інших у процесі спілкування; - критично оцінювати тексти соціально-політичного змісту. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - повага до різних поглядів, ідей, вірувань; - здатність співчувати, довіряти й викликати довіру; - поцінування людської гідності; - повага до закону та правових норм; - утвердження права кожного на власну думку.
9.	Обізнаність та самовираження у сфері культури (К9)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - зіставляти специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва;; - ідентифікувати себе як представника певної культури; - визначати роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах; - читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях; - створювати тексти, висловлюючи власні ідеї, спираючись на досвід і почуття та використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поцінування набутоків інших культур, зацікавлення ними; - відкритість до міжкультурної комунікації; - потреба читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним.
10.	Екологічна грамотність і здорове життя (К10)	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ілюструвати екологічні проблеми прикладами з художніх творів; - бережливо ставитися до природи як важливого чинника реалізації особистості; - розуміти переваги здорового способу життя. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення людини як частини природи, незворотності покарання за зло, причинене довкіллю; - аналіз літературних текстів (епізодів) екологічного спрямування, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проектів; - готовність зберігати природні ресурси для

Мета наскрізних ліній – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, зрештою, усього педагогічного колективу на досягненні певної, життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

Для наскрізної лінії **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.

Метою реалізації наскрізної лінії **«Громадянська відповідальність»** є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи і механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи; ґрунтується у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку держави.

Реалізація наскрізної лінії **«Здоров'я і безпека»** прагнемо сформувати учня духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінним членом суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.

Нарешті, наскрізна лінія **«Підприємливість та фінансова грамотність»** забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвиткові лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Кінцевим, «матеріальним» результатом роботи над темою найчастіше буде певний «надпредметний» проект, для реалізації якого задіюються знання і вміння, одержані на заняттях з окремих предметів. Однак навіть якщо кінцевий результат «предметний» (наприклад, сценарій на екологічну проблематику), у ході роботи над проектом учні використовують знання, одержані на уроках природничих дисциплін, історії тощо.

Українська література як навчальний предмет має досить значний потенціал для реалізації наскрізних ліній:

«Екологічна безпека та сталий розвиток» (НЛ-1):

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, у яких порушені проблеми екологічної безпеки;
- формулювати зв'язне висловлювання про проблеми навколишнього середовища;
- дискутувати з цього приводу.

Ставлення:

- сприймання природи як цілісної системи;
- усвідомлення взаємозв'язку людини і природи;
- розуміння важливості екологічної безпеки;
- готовність долучитися до захисту навколишнього середовища.

«Громадянська відповідальність» (НЛ-2):

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, де герої проявляють активну громадянську позицію, висловлювати ставлення до порушених проблем;
- твердо, але толерантно відстоювати свої погляди в дискусії;
- працювати в парі, групі, виконувати доручену роль;
- приймати спільне рішення.

Ставлення:

- відчуття себе членом спільноти;
- усвідомлення важливості активної громадянської позиції;
- готовність брати на себе відповідальність;

«Здоров'я і безпека» (НЛ-3):

Уміння:

- знаходити необхідну інформацію про здоров'я і критично оцінювати її;
- використовувати набуті знання і вміння для забезпечення безпеки своєї й інших;
- наводити приклади з художніх творів, де порушені ці проблеми;
- діяти в ситуаціях, загрозливих для здоров'я.

Ставлення:

- усвідомлення власного здоров'я як цінності не лише особистої, а й суспільної;
- ведення здорового способу життя і пропаганда його;
- усвідомлення залежності і впливу власної поведінки на здоров'я і безпеку свою й оточення.

«Підприємливість та фінансова грамотність» (НЛ-4):

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, де порушені ці проблеми;
- використовувати набуті знання і вміння з метою реалізації задуманих проектів;

Ставлення:

- готовність проявляти ініціативу.

У навчальній програмі ці аспекти відображено в переліку очікуваних результатів із зазначенням тієї чи іншої ключової компетентності чи лінії (наприклад, *K1, K6, НЛ-1, НЛ-2* тощо).

Методичний інструментарій учителя-словесника.

Навчально-виховний процес на уроці української літератури вибудовується на засадах діалогічності. Учитель присутній у класі як читач. Його головна місія – допомогти учням налагодити діалог із текстом і поміж собою.

Відправною точкою є актуалізація суб'єктного досвіду учня, його ставлення до порушених автором морально-етичних проблем, що обговорюватимуться на уроці. Після роботи з текстом учень повертається до

певної проблеми і розглядає її, ґрунтуючись на засвоєних знаннях і набутих вміннях.

Алгоритм роботи учнів із текстом:

1. Етап передчитання: формулювання цілей читання > організація читання (вибір читацьких стратегій) > висловлення припущень щодо змісту твору та порушених проблем на основі розгляду назви, епіграфа, актуалізації суб'єктного досвіду й опорних знань.

2. Етап читання: первісне прочитання > рефлексія вражень > відтворення в уяві прочитаного > формулювання запитань до тексту (автора, героїв) > висловлення здогаду щодо авторського задуму > повторне прочитання > інтерпретація (аналіз) тексту.

3. Етап післячитання: розгляд твору в контексті творчості різних авторів, епох, суміжних видів мистецтва > формулювання авторських і творення власних смислів > рефлексія й оцінювання результатів читання.

Вибір методів, прийомів, технологій обумовлюється специфікою навчання у старшій школі, віковими та індивідуальними особливостями старшокласників, рівнем їхнього літературного розвитку, життєвого і читацького досвіду.

Організуючи навчання літератури в старшій школі, творчо використовуємо надбання українських і зарубіжних учених: методи, прийоми, форми організації читацької діяльності, запропоновані О. Ісаєвою, методіку інтерсуб'єктної взаємодії В. Уліщенко, екзистенційного вивчення художнього твору Г. Токмань, звертаємося до напрацювань О. Куцевол, О. Бандури, Н. Волошиної, В. Шуляра, А. Ситченка, С. Жили, А. Градовського та ін.

Сприяють досягненню визначених цілей технології особистісно зорієнтованого навчання літератури (А. Фасоля), розвитку критичного мислення засобами читання й письма (І. Загашев, О. Пометун та ін.); стратегіального підходу до читання (Н. Сметанникова), акмеологічного читання (В. Бородіна), задачного підходу (Г. Граник, Л. Концева), мультимедійні та інформаційно-комунікаційні технології (Г. Бійчук), проектні методіки (Л. Чеховська та ін.), методи ситуативного моделювання, ейдетичний, дебатів, прийоми інтерактивного навчання.

Критично осмислюються і застосовуються напрацювання авторських шкіл (М. Гузика, Є. Ільїна, С. Лавлінського, С. Курганова та ін.), адаптовані до завдань й умов шкільного курсу елементи біографічного, культурно-історичного, компаративного, міфологічного, структурального та інших видів аналізу художнього твору.

Проблема формування суб'єктності учня-читача обумовлює активне звернення до таких загальнодидактичних методів, як мотиваційний, організації і здійснення навчальної діяльності, рефлексивно-оцінювальний тощо. Кожен із них реалізується через систему прийомів і видів робіт.

Методичний арсенал учителя-словесника поповнюють методи і прийоми організації читацької діяльності, які враховують її специфіку в інформаційну епоху: перевернутий клас, робота з хмарними технологіями, створення буктрейлерів, коміксів, постерів, буклетів, логотипів, комп'ютерних презентацій, моделювання індивідуальної навчальної програми тощо.

Для формування й перевірки рівня читацької компетентності застосовуємо компетентнісно зорієнтовані завдання, звертаємося до методу проєктів, портфоліо, ігрових, інтерактивних технологій, дебатів, програми «Читання і письмо для розвитку критичного мислення».

У структурі уроку літератури виокремлюємо етапи: мотиваційний (підетапи з'ясування/забезпечення емоційної готовності, актуалізації суб'єктного досвіду й опорних знань), цілевизначення і планування, опрацювання навчального матеріалу, рефлексійно-оцінювальний (рефлексія й оцінювання результату і процесу діяльності та пов'язаних із нею емоцій і почуттів).

Пошук і використання інноваційних методик і технологій не означає ігнорування перевірених часом методів і прийомів. Учитель активно звертається до евристичного методу, проблемно-пошукового, дослідницького тощо. Залишаються в активному вжитку лекція (вступна, настановна, біографічна, оглядова, підсумково-узагальнювальна), бесіда (репродуктивна, евристична, актуалізаційна), самостійна робота, різні види читання тощо.

Застосування традиційних та інноваційних технологій, методів і прийомів на всіх етапах читання забезпечує поступальний процес оволодіння учнями читацькою компетентністю.

Характеристика змісту навчального матеріалу

Літературний курс старшої школи є системно-історичним, а не історико-літературним.

Визначальними критеріями відбору художніх творів для текстуального вивчення є:

- а) репрезентативність щодо певного напрямку, течії;
- б) естетична цінність;
- в) місце в мистецькій спадщині письменника та літературному процесі;
- г) відповідність віковим особливостям старшокласників.

Визначені для текстуального вивчення твори опрацьовуються поглиблено, як правило, шляхом «повільного» прочитання. Так само вивчаються і твори «за вибором», який здійснює вчитель або, що значно ефективніше, учні під його керівництвом. Мета – вироблення вмінь прочитання художніх текстів різних естетичних систем, жанрів, стилів тощо.

У змісті програми передбачено вивчення мистецьких набутоків представників кримсько-татарської літератури: Ісмаїла Гаспринського (10 клас) і Ервіна Умерова (11 клас). На думку укладачів програми, ознайомлення з творчою спадщиною одного з корінних народів України сприятиме усвідомленню цілісності її культури.

Ознайомлювальне (оглядове) читання покликане сформувати загальне уявлення про твір як мистецький факт в історії української літератури і біографії автора.

Тексти для позакласного читання і уроків літератури рідного краю обираються зі сформованого учнями і вчителем переліку. Мета вивчення – задовольнити індивідуальні читацькі інтереси, потреби, зацікавити читанням,

удосконалити читацькі вміння і навички, зокрема самостійної організації і здійснення читацької діяльності, сформувати індивідуальну освітню програму.

Анотації до літературних тем містять біографічні відомості й характеристику творчості письменника, акцентують увагу вчителя на ключових проблемах художнього твору в контексті певного напрямку, на значенні мистецького доробку автора для розвитку української літератури, його місці в загальноєвропейському і світовому контекстах.

Зміст анотацій сформовано з урахуванням сучасного стану літературознавчої науки. Однак це лише одне з можливих прочитань. Так само орієнтовними є кількість годин, передбачена на вивчення тієї чи іншої теми (твору), перелік компетентностей, які планується сформувати у ході навчально-пізнавальної діяльності школярів.

Літературний процес у програмі представлено в хронологічній послідовності. Автори акцентують увагу на об'єднувачих чинниках, якими є домінуючий у той чи інший період стильовий напрям: «Реалізм», «Модернізм», «Авангардизм», епоха «соціалістичного реалізму», «Постмодернізм та постпостмодернізм».

Такий підхід орієнтує розглядати твір, виявляючи в художньому тексті ознаки напрямку, що були властивими певному етапу розвитку літератури, зосереджуючись на визначальних рисах літературного героя цього часу.

З метою створення для вчителя умов планування навчального процесу з огляду на умови конкретного регіону, школи, класу, у програмі застосовано «блочний» принцип розподілу годин. Учитель здійснює його не лише в межах теми, де вивчається творчість окремого письменника, а й тем, у яких представлено творчість кількох митців («Шістдесятництво як суспільне і мистецьке явище», «Література епохи «соціалістичного реалізму», «Постмодернізм і постпостмодернізм»). При цьому передбачена можливість вибору персоналій і художніх творів.

Рубрика «Суспільний та мистецький контекст» містить матеріал, який дає змогу вчителю розглядати матеріал, який вивчається, у взаємозв'язку з історією, суспільно-політичними процесами, етапами розвитку різних видів мистецтва: живопису, музики, архітектури, кінематографу в Україні та за її межами.

Наскрізна рубрика «Читацький практикум» покликана розкрити учневі «секрети художньої творчості», сприяти виробленню умінь прочитання текстів, що належать до різних естетичних систем та різних жанрів. Зокрема й тих, які не є представлені у текстуальному вивченні (щоденники, епістолярій тощо). «Читацький практикум» також спрямований на оволодіння навиками вираження думок про прочитане у різних усних і письмових формах: есе, рецензії, листа другові тощо. Враховано також і сучасні форми письма, наприклад, літературний блог.

Змістове наповнення рубрики, хід проведення заняття визначає вчитель на основі анотації до теми і переліку очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також рекомендацій, що будуть опубліковані в методичних часописах.

Виділені години можуть бути використані і для поглибленої роботи з текстом програмових творів, уроків позакласного читання, літератури рідного краю.

Важливу роль у створенні цілісної картини розвитку літератури як історії мистецьких пошуків відіграють оглядові теми. Окрім того, одним із завдань, що вирішуються на таких уроках, є представлення концепту теми: презентація авторів та творів, що вивчатимуться, ознайомлення із загальними цілями і формулювання учнями на їх основі цілей власних, визначення на основі переліку запитань і завдань для тематичної атестації бажаного рівня навчальних досягнень. Оволодіваючи цими вміннями, учень вчиться вибудовувати індивідуальну навчальну програму.

Вивчення курсу української літератури в кожному класі завершується «Уроком-підсумком», завдання якого – узагальнити й систематизувати матеріал і представити вивчене як цілісну картину розвитку літератури певного періоду (домінуючі течії і напрями, жанри, характеристика героя, провідні теми, ідеї, художні засоби зображення, місце вивчених творів в історії української літератури, в загальноєвропейському та світовому контекстах), а також відрефлексувати й оцінити досягнення визначених цілей, зміни в читацькому й особистісному розвитку тощо.

Наприкінці програми подано узагальнений перелік знань і вмінь, якими має оволодіти випускник певного класу. У переліку виокремлено предметну, загальнонавчальну й особистісну складові. Вимоги до рівня емоційно-ціннісного ставлення (особистісна складова) подано у формулюваннях, які дають змогу простежити й оцінити хід формування.

До кожної теми подано перелік основних літературознавчих понять, засвоєння яких стане своєрідним «ключем» для розкриття поетики художнього твору. Обсяг визначено на основі принципу мінімаксу: мінімально можлива кількість для досягнення максимально можливого результату.

Для самостійного читання й уроків літератури рідного краю автори програми рекомендують добирати тексти сучасних авторів, що забезпечує врахування читацьких потреб та інтересів старшокласників, а також сприяє їхньому входженню у світ новітньої української літератури.

Уроки розвитку мовлення використовуються для підготовки і написання есе та інших творчих робіт.

Програма розрахована на творче застосування і надає можливість учителеві організувати навчання літератури з урахуванням рівня підготовки учнів, їхніх читацьких інтересів і вподобань, забезпечення текстами художніх творів і технічного оснащення тощо.

10 клас

Усього - 140 годин. На тиждень – 4 години.

Текстуальне вивчення творів – 119 год.

Повторення та узагальнення – 4 год.

Література рідного краю (упродовж року) – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Розвиток мовлення – 4 год.

Резервний час – 5 год.

Кількість годин (орієнтовно)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про форми естетичного освоєння дійсності; розкриває основи взаємодії літератури та інших видів мистецтв; пояснює образну природу словесного мистецтва; розкриває сутність процесу читання, називає його види; характеризує особливості взаємодії автора і читача; наводить приклади діалогічного прочитання художнього тексту; розкриває зміст понять «читання», «діалогічне читання».</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: використовує іншомовні джерела про читання (К2); чітко формулює визначення понять (К3); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К6).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює значення читання для особистісного розвитку; усвідомлює естетичні чинники взаємодії літератури з іншими видами мистецтв.</p> <p>Предметні компетентності Учень / учениця: Знає поняття стилю і стильових особливостей певного періоду; уміє розкривати цілісність культурно-історичної епохи; знає і уміє пояснити принципи періодизації літератури та зв'язок із стильовими рисами.</p>	<p style="text-align: center;">ВСТУП</p> <p style="text-align: center;">Читацький практикум.</p> <p>Література як одна з форм естетичного освоєння дійсності. Взаємодія літератури та інших видів мистецтва. Діалогічні взаємини автора і читача. Читання та його види. Особливості читання в епоху цифрових технологій. Діалогічне прочитання художнього твору.</p> <p style="text-align: center;">Повторення вивченого.</p> <p>Чинники зміни культурно-історичних епох і літературних напрямів. Питання періодизації літератури. Особливості періодизації української літератури (головні риси). Стильові особливості літературних періодів. Літературні напрями і стилі давньої і нової української літератури XI – першої половини XIX ст.: світоглядні й естетичні засади, провідні жанри.</p>

<p>4</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає особливості динаміки літературних напрямків і стилів; розкриває особливості зміни світогляду й стилю автора від романтизму до реалізму; пояснює зв'язок літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями історико-культурної доби II пол. XIX ст.; розкриває історичну зумовленість ролі української літератури як вагомого чинника формування національної ідентичності і суспільно-політичної боротьби; називає імена представників літературних напрямів і назви художніх творів, їх основні стильові ознаки; обґрунтовує тезу про мистецтво слова як носія тих рис, які характеризують націю, розкривають ментальність народу, його духовність; уміє обґрунтувати чинники становлення реалізму як методу й напрямку в літературі й мистецтві.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: користується різними джерелами (в т. ч. пошуковими системами) інформації (К5); володіє прийомами «активного слухання»: «чує» співбесідника, продовжує і розвиває його думку, задає уточнюючі питання, сприймає й поважає іншу точку зору (К1,8); виокремлює головну та другорядну інформацію (К3, 5); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3); виокремлює головну думку, факт, явище, з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази (К3); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К6).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: Усвідомлює принцип розуміння літератури як значимого явища для пізнання людиною самої себе і оточуючого світу; це зумовлює прагнення письменника до глибинного осягнення життя з його суперечностями та показу взаємодії людини (її психофізіологічних, емоційних та інших особливостей) із середовищем, впливу суспільних умов на людську долю.</p>	<p>РЕАЛІЗМ</p> <p>Реалізм як літературно-мистецький напрям у європейській та українській літературі. Етапи становлення. Реалізм як художній метод відтворення дійсності. Головні риси реалізму як методу. Суспільно-історичний контекст становлення й розвитку реалізму другої пол. XIX ст.</p> <p>УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА II пол. XIX ст. Переважають епічні прозові жанри; соціальна проблематика; актуалізація різностанових проблем; конфлікт людини і середовища тощо. Погляди на літературу як важливий чинник у формуванні національної самосвідомості, боротьбі за соціальні зміни. Реалізм в українській літературі 70–90-х років XIX ст. (І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, Б. Грінченко, І. Франко): відображення життя у формах самого життя. Ідейні й моральні пошуки особистості, спроби розв'язати суперечність між ідеалом та соціальною дійсністю. Жанрова й тематична різноманітність. Оновлення художніх засобів. Поняття про художній тип. Українська література 70–90-х років XIX ст. в загальноєвропейському та світовому контексті.</p> <p>ТЛ: реалізм як напрям і метод (погиблено); типізація; художній тип.</p>
-----------------	---	---

6	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розповідає про важливі факти з життя письменника; знає фабулу і сюжет твору, який вивчається, риси творчого стилю митця; визначає жанр твору, проблематику, характер конфлікту; вказує особливості жанрового різновиду епічного твору - «соціально-побутова повість-хроніка»; коментує роль художніх засобів у змалюванні комічного у художньому творі; аналізує особливості та час написання твору у контексті суспільних і мистецьких процесів.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: пояснює актуальність порушених автором проблем для сучасного життя: уміння виходити з конфліктних ситуацій, здатність долати життєві негаразди (К8); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1, 6); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6). визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6, НЛ -3); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); висловлює міркування з приводу змісту художнього твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: висловлює думки про особливості світосприйняття українців, національний характер, народну мораль і етику; усвідомлює важливість культурної самоідентифікації для успішної адаптації в сучасному інформаційному глобалізованому світі.</p>	<p>Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ «Кайдашева сім'я»</p> <p>Життя митця і його творчість як новий імпульс української літератури (І.Франко: «Колосальне всеобіймаюче око України»).</p> <p>«Кайдашева сім'я» – соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, сучасна (вічна) актуальність проблеми батьків і дітей. Колоритні людські характери в повісті. Українська ментальність, гуманістичні традиції народного побуту й моралі. Ствердження цінностей національної етики засобами комічного. «Сміх крізь сльози» як ідейна домінанта твору. Сценічне життя повісті.</p> <p>ТЛ: соціально-побутова повість, реалізм як напрям і метод (погиблено). Засоби змалювання комічного (поглиблено).</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контексті</i> - скасування кріпосного права в Російській імперії. Земельна реформа. <i>Мистецький контекст</i> - «Вид на гору Спаса у Стеблеві» Ф.Різниченко. «Українська ніч» А.Куїнджі – улюблена картина, «Appassionata» Л. ван Бетховена – улюблена мелодія письменника. Малярські роботи Г.Курбе, В.Орловського, А.Куїнджі, С.Васильківського та ін. «Кайдашева сім'я» в постановці Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка (Київ). Екранізація твору, ілюстрації до нього А. Базилевича. Комікси до повісті Н. Тарабарової.</p>
1		<p>Читацький практикум. Прозовий епічний твір великої форми. «Ключі» до прочитання. Лист другу про прочитане.</p>
8	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні відомості про життя і творчість прозаїка, про особливості й умови написання роману; називає риси «соціально-психологічного роману»; розкриває ідейно-художній зміст і проблематику твору, особливості його композиції, реалістичного методу; характеризує новизну й масштабність образу Чіпки та інших персонажів; розуміє й може пояснити принципи типізації в літературі і у вказано творі, зокрема; уміє розкрити поняття художній тип; аналізує особливості художнього вираження психології персонажів.</p>	<p>Панас МИРНИЙ (П.Рудченко) «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»</p> <p>Огляд життя і творчості. «Хіба ревуть воли, як ясла повні» – перший соціально-психологічний роман в українській літературі. Вихід героя за рамки «родинного кола». Психологічне дослідження формування характеру, духовний злам Чіпки під впливом соціальних обставин. Особливості композиції роману: хронологічна послідовність й історичні відступи. Особливості стилю письменника: епічність, ритмічність прози, реалістичність зображення психології персонажів, майстерність пейзажів.</p>

	<p>Ключові компетентності Учень / учениця: веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6); визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2); толерантно відстоює свою позицію в дискусії (К7, 8); демонструє повагу до різних поглядів, ідей, переконань (К8, НЛ-2); застосовує різноманітні комунікативні стратегії залежно від мети спілкування і об'єкта мовлення (К1, 6); дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К1, 8).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює, що суспільство «тримається людською сутністю людини, а не зв'язкою. Звіряча сутність – злочини – лише є протестом проти мерзенного устрою людської сутності» (Іван Білик).</p>	<p>Значення творчості Панаса Мирного для розвитку української літератури.</p> <p>ТЛ: соціально-психологічний роман. Художній тип. Особливості типізації героїв. Методи аналізу художнього твору (зокрема, елементи психоаналітичного методу) Суспільний та мистецький контекст: <i>історичні події</i> – Аграрна реформа 60-х років XIX століття та її наслідки для українських селян. <i>Мистецький контекст</i> – європейський соціально-психологічний роман: Стендаль «Червоне і чорне», Г. Флобер «Мадам Боварі»; російський соціально-психологічний роман: М. Лермонтов «Герой нашого часу», Л.Толстой «Анна Кареніна», Ф. Достоевський «Злочин і кара». Владислав Реймонт, польський письменник, лауреат Нобелівської премії з літератури, роман-епос «Селяни».</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: Знає етапи розвитку драми та драматургії в українській культурі; характеризує особливості розвитку драматургії і театру в другій половині XIX ст., називає імена провідних драматургів, акторів, назви творів, написаних для професійного українського театру; розповідає про історію створення театру корифеїв, його авторський і акторський склад; пояснює роль професійного театру у розвитку національної культури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К5, 6); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3); виокремлює головну думку, факт, явище, з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази (К3); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6); визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2); веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К1, 8);</p>	<p>ДРАМАТУРГІЯ І ТЕАТР XIX ст. Тяглість драматургічної традиції в Україні. Шкільна драма XVIII ст. Інтермедії. Вертепна драма. Драматургія I половини XIX століття. Народна драма І. Котляревського. Новаторський характер української драматургії другої половини XIX ст. Соціально-побутові та історичні драми й комедії М. Кропивницького, М. Старицького, І. Карпенка-Карого, Панаса Мирного та ін. Родина Тобілевичів і український театр. Зв'язок театру з музикою, сценічними декораціями, одягом тощо. Розвиток драматургії: соціально-побутові та історичні драми й комедії М. Старицького, М. Кропивницького, Панаса Мирного та ін. (оглядово) Створення професійного театру в Галичині (1864). Перша народна артистка України Марія Заньковецька. Роль професійного театру у розвитку національної культури.</p> <p>ТЛ: Драма як рід літератури. Витоки драми як виду мистецтва (від античної драми та народної драми). Театр як вид сценічного мистецтва та установа, яка здійснює сценічні вистави.</p>

	<p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: осмислює і може пояснити роль різних форм мистецтва, зокрема драматургії й театру, у розвитку національної культури; виокремлює значення реалістичної драми і українського національного театру у контексті суспільно-політичних процесів II половини XIX століття.</p>	
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні відомості про життєвий і творчий шлях драматурга; висвітлює причини просвітницьких ідейних пріоритетів світогляду драматурга; розповідає про історію виникнення театру корифеїв; розкриває і коментує зміст п'єс «Мартин Боруля» і «Хазяїн»; називає ознаки жанру драматичного твору; характеризує головного героя, пояснює причини його особистої драми; визначає головний конфлікт п'єс; розкриває драматургічне новаторство письменника, значення творчості І.Тобілевича для розвитку української драматургії.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: дає власну оцінку вчинкам персонажів (К6, НЛ-4); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1, НЛ-2).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: обґрунтовує тезу: гідність людини визначає не приналежність до привілейованого соціального стану, а чесна трудова діяльність, простота і щирість у взаєминах з людьми; усвідомлює і може пояснити цінності й пріоритети у житті людини та ставлення до грошей, які сприяють добробуту життя людини, а не володарюють над нею. Гроші як засіб для життя, а не самоціль та підміна самого життя людини.</p>	<p>Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ (І. Тобілевич) «Хазяїн», «Мартин Боруля» Життєвий і творчий шлях І. Карпенка-Карого. Багатогранність діяльності. Жанрова різноманітність творів: трагікомедії («Сто тисяч», «Мартин Боруля»), сатирична комедія («Хазяїн»), соціально-психологічна драма («Безталанна»), історична трагедія («Сава Чалий»). І. Карпенко-Карий і «театр корифеїв». Драматургічне новаторство письменника. Комедія «Хазяїн». Головний конфлікт комедії – суперечності суспільства, у якому одиниці стають мільйонерами, а більшість – жebraками. Терентій Пузир як втілення некерованого прагнення накопичення матеріальних статків. Мамона («багатство, земні блага») як тема, ідея і головний персонаж комедії. Морально-етичні конфлікти в родині Пузиря. Соціальний конфлікт між мільйонером та його працівниками, наймитами. Проблема соціально відповідального підприємництва. Позачасовіть проблематики комедії. Сучасна інтерпретація. Сценічне життя комедії в сьогоденні. Значення творчості І. Карпенка-Карого. «Мартин Боруля» (оглядово). Проблематика зміни соціальної ролі і статусу, яка не пов'язана з походженням людини (Мольєр «Міщанин-шляхтич», анонісне сатиричне оповідання XVIII ст. «Доказательство Хама Данієла Кукси потомственного», М. Куліш «Мина Мазайло»)</p> <p>ТЛ: трагікомедія як жанровий різновид драми. Драма й театр. Історія українського театру. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> - Валувський циркуляр (1863 р.); Емський указ (1876 р.) та їхній наслідок для розвитку мистецтва в Україні. Особливості розвитку театру в Україні II пол XIX ст. <i>Мистецький контекст</i> – хорова композиція «Вечорниці» П. Ніщинського, опера «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Тарас Бульба» М.Лисенка. «Міщанин-шляхтич» Ж.-Б. Мольєра. «Хазяїн» у постановці Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка (Київ).</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: Знає основні факти життєвого, громадського та творчого етапів життя митця; може пояснити роль Б. Грінченка у становленні національної української культури, розширенню сфери функціонування української мови; аргументовано пояснює принципи</p>	<p>Борис ГРІНЧЕНКО «Без хліба», «Сам собі пан», поезія - «Доки?», * «До народу», * «До праці», «Моє щастя», «Весняні сонети» Письменник, педагог, лексикограф, літературознавець, етнограф, історик, публіцист, громадсько-культурний діяч. Б. Грінченко як редактор «Словаря української</p>

	<p>реалістичного письма на прикладі оповідань, які вивчаються; вказує художні засоби вираження психології героя та соціальних проблем у творах малих епічних жанрів.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: дає власну оцінку вчинкам персонажів (К6, НЛ-4).</p> <p>веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1).</p> <p>веде діалог із текстом (автором, героями): ставить запитання, прогнозує зміст тощо (К1, НЛ-2).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: Усвідомлює і може висловити своє ставлення до важливості почуття власної гідності кожної людини, незалежно від майнового і соціального стану.</p>	<p>мови».</p> <p>Педагогічна діяльність Б. Грінченка, зокрема у Всеукраїнській вчительській спілці. Роль товариство «Просвіта» у суспільно-політичному житті України.</p> <p>«Без хліба» - морально-етична проблема на межі голоду рідних і порушення заповіді «не укради» в образі селянина Петра; почуття власної гідності «маленької людини» - образ дружини Горпини як носія етичних чеснот; образ сільської громади, яка зрозуміла зізнання Петра, як мудрого й гармонійного середовища у вирішенні морально-етичних проблем; особливості реалістичного письма у розкритті соціальних проблем та душевного стану героя.</p> <p>«Сам собі пан» - маніфест людської гідності. Засоби типізації образу селянина Данила. Реалістичність зображення. Актуальність проблематики оповідання.</p> <p>«Моє щастя» - життєве і мистецьке кредо автора; маніфест щирих почуттів і відданої праці своєму народові як істинні цінності митця.</p> <p>«Весняні сонети» - ідея єдності природи і душевного стану людини; образ весняної оновленої природи як символічна паралель із надіями в житті ліричного героя. Образи природи як психологічний паралелізм у літературі романтизму та реалізму.</p> <p>ТЛ.: малі епічні жанри – оповідання (поглиблено); цикл сонетів</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> - літературно-публіцистична полеміка 90-х рр. XIX століття між Б. Грінченком і М. Драгомановим ("Листи з України наддніпрянської", "Листи на наддніпрянську Україну") у західноукраїнській періодиці; мовна дискусія, ініційована Б. Грінченком 1891 р. щодо цілісності української мови; діяльність товариства «Просвіта». <i>Мистецький контекст</i> – Іван Труш та відродження галицького малярства, діяльність Товариство з розвитку українського мистецтва. Віденський неоренесанс і стиль французького відродження в архітектурі Чернівців, Львова, Києва, Одеси, Херсона, Харкова та інших українських міст</p>
1		<p>Читацький практикум. Ліричний (ліро-епічний) твір. «Ключі» до прочитання. Рецензія як одна з форм читацьких рефлексій.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: називає фактори, що вплинули на розвиток історико-літературного процесу початку XX століття, найвизначніші мистецькі постаті, твори, жанри, стильові особливості; визначає взаємодію різних напрямів і течій, родів і жанрів; називає чинники, які зумовлюють появу модернізму як стильового, мистецького і літературного напрямку; називає і може прокоментувати ідеї часу, які проявилися у творах модернізму; може назвати та коротко схарактеризувати різні напрямки модернізму та їхні риси у різних видах мистецтва; характеризує героїв художніх творів цього періоду.</p>	<p>УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА кінця XIX - початку XX ст.</p> <p>Характеристика змін у суспільно-політичному і культурному житті.</p> <p>Основні тенденції розвитку української літератури: неонародницька (С. Васильченко, В. Самійленко, Б. Грінченко, А. Тесленко) і модерністська (П. Карманський, М. Яцків, М. Черемшина, М. Коцюбинський, В. Стефаник, О. Кобилянська, В. Винниченко та ін.) течії.</p> <p>Герой української літератури 10-х років XX століття: традиційне і новаторське.</p> <p>Модернізм як естетична революція та етапність у розвитку самого поняття мистецтва. Мистецтво як окремішня дійсність (модерністське гасло «мистецтво для мистецтва»). Модернізм як</p>

	<p>Ключові компетентності Учень / учениця: знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К5, 6); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3); виокремлює головну думку, факт, явище, з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази (К3); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6); визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К9); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К6). Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює українську літературу як складову європейської літератури.</p>	<p>соціальне бунтарство: ідеї емансипації, ніщестанства (вдосконалення людини через зміцнення духу і волі), проникнення в глибини психології людини. Модернізм як розрив із традицією класичної літератури - пошук нових виражальних засобів: жанри, символічні образи, тип оповіді. Імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неоромантизм як різні напрямки модернізму. Модернізм у живописі, архітектурі, вжитковому мистецтві.</p> <p>Т.Л.: Модернізм як напрям мистецтва. Імпресіонізм як метод і напрям. Імпресіонізм як реалістичне письмо в живописі і літературі (безпосередня фіксація вражень). Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – посилені індустріалізація і, як наслідок, урбанізація в Європі й в Україні; посилення розриву між традиційним патріархальним і міським модерним життям; поява нових суспільних груп – пролетаріату й інтелігенції. <i>Мистецький контекст</i> – зарубіжна література - К. Гамсун «Пан»; мистецтвознавство - П. Альтенберг, «Як я це бачу» (Імпресіонізм у літературі та художній культурі); живопис – К. Моне «Враження. Схід сонця» (1872).</p>
14	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: називає важливі моменти творчої біографії митця, які вплинули на його творчість; знає назви поетичних збірок; характеризує творчий шлях митця з позиції саморозвитку людини; окреслює основні сфери багатогранної діяльності І. Франка; висловлює власне ставлення до І. Франка як непересічної особистості, яка завдяки незламній силі духу, наполегливості, працездатності, патріотизму прославила свою батьківщину; розкриває на прикладі життєдіяльності І. Франка силу і значущість високого духу. Предметні компетентності Учень / учениця: знає назви поетичних збірок І. Франка, зміст поезій, визначених для текстуального вивчення; називає проблематику творів; характеризує ліричного героя громадянської лірики І. Франка; розкриває значення громадянської лірики в контексті формування патріотичних цінностей людини, виховання її активної життєвої позиції; висловлює власну думку про актуальність ідей І. Франка сьогодні, пояснює символічний зміст образів. Предметні компетентності Учень / учениця: знає ідейно-художній зміст поеми «Мойсей»; пояснює причини звернення автора до біблійного сюжету, авторську настанову на пробудження національної свідомості та історичної пам'яті народу; характеризує алегоричний образ Мойсея як уособлення визначної особистості, провідника нації.</p>	<p>МОДЕРНІЗМ Іван ФРАНКО «Декадент», «Каменярі», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являєшся мені...», «Легенда про вічне життя», «Мойсей», «Сойчине крило», «Украдене щастя».</p> <p>Важливі етапи життєвого й творчого шляху І.Франка. Багатогранність громадської і творчої діяльності. Вплив І. Франка на культурне і політичне життя в Україні. Епістолярії про І. Франка.</p> <p>Тематична і жанрова різноманітність поезії І. Франка. Шлях І. Франка до модернізму. «Поетична суперечка» з М. Вороним. (Послання М. Вороного «Іванові Франкові»).</p> <p>Ліричний герой громадянської лірики І. Франка – борець проти соціального і національного гноблення («Каменярі», «Земле моя, всеплодюча мати»).</p> <p>Патріотизм, національна ідея в поезії «Україна» зі збірки «З вершин і низин».</p> <p>«Декадент» – поетичне кредо І.Франка. Присвята В. Щурату. Вираження життєствердної позиції ліричного героя-митця.</p> <p>Поема «Мойсей» – філософське осмислення історичного шляху українського народу. Віра в його щасливе майбутнє. Проблема твору. Пролог до поеми — заповіт Франка українському народові. Елементи автобіографізму та авторефлексії у творі.</p>

	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: пояснює причини душевної трагедії ліричного героя, встановлює асоціативні зв'язки між поезіями і фактами біографії митця; розкриває основні мотиви поезій збірки; визначає особливості використання народної символіки;</p> <p>Предметні компетентності Учень / учениця: обгрунтовує чому І. Франка називають основоположником українського перекладознавства; пояснює роль І. Франка в національному відродженні України.</p> <p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає зміст та художні особливості новели «Сойчине крило». аналізує твір в єдності змісту і форми з урахуванням принципу діалогічності; називає і коментує художні засоби вираження почуттів.</p> <p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає історію написання драми; вказує жанр драматичного твору; визначає проблематику та ідею твору; уміє аналізувати художні образи драматичного твору та засоби художнього вираження почуттів.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту аналізованих творів, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2); веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок під час полеміки, переконливо і толерантно висловлює власні судження, продовжує і розвиває думку співбесідника, формулює зв'язну відповідь на висловлювання опонента, виробляє спільну позицію з дискусійних питань (К1, 8); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6). визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1, НЛ-2, НЛ-3);</p> <p>Вивчає напам'ять: дві поезії (на вибір), «Вступ» (поема «Мойсей»).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: Усвідомлюють, що Іван Франко — особливо</p>	<p>Збірка «Зів'яле листя» – «лірична драма». Широка емоційна гама почуттів ліричного героя, утвердження невмирущості людських почуттів, піднесення чистого й безкорисного кохання («Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являєшся мені...»). Домінантні образи поезії. Значення інтимної лірики у творчості І. Франка.</p> <p>Франко-перекладач. Переклади творів давньогрецьких поетів, Дж. Мільтона, Байрона, Гете, Гейне, Гюго, Міцкевича.</p> <p>Оповідання «Сойчине крило». Синтез епосу, лірики і драми. Випробування героїв першим коханням. Пристрасть і бажання виправити помилку життєвого вибору спокійного усталеного життя та холодного «естетства». Зв'язок психологічної колізії новели з проблемою гри та природності. Психологічна трансформація персонажа як ствердження того, що людина може залишатись гідною свого імені.</p> <p>«Украдене щастя» - соціально-психологічна драма. Найвизначніший сценічний твір Франка. Сюжет драми, головні герої, конфлікт у творі, проблематика. Внутрішня й міжособистісна гармонія особистості як ідейна домінанта твору. Глибина почуттів і драма героїв. Соціальна витоки особистої драми. Засоби художнього вираження почуттів. Сценічне життя драми. Богдан Ступка у ролі Миколи у постановці Київського драматичного театру імені Івана Франка.</p> <p>Творчість І. Франка в загальноєвропейському і світовому контекстах.</p> <p>ТЛ.: соціально-психологічна драма; біблійні образи в літературі. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – політична ситуація на Галичині кінця ХІХ ст.; розвиток робітничого руху – ріпники; становлення соціал-демократичної партії в Україні; активний розвиток періодики 90-х рр. ХІХ ст.– газети «Друг», журнал «Житє і слово» та інші. Діяльність Наукового товариства ім. Т.Шевченка (НТШ), видання «Записок НТШ». <i>Мистецький контекст</i> – модернізм, декаданс в літературі і мистецтві. О. Уальд «Портрет Доріана Грея»</p>
--	--	---

	значима постать національно-культурного життя України; пояснює роль І. Франка у міжкультурній взаємодії та перекладознавстві.	
1		Читацький практикум. Соціально-психологічна драма. «Ключі» до прочитання. Рецензія на театральну постановку драматичного твору.
2	Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні риси імпресіонізму, особливості їх прояву в літературі, музиці, образотворчому мистецтві; характеризує тенденції розвитку української літератури; називає риси імпресіонізму у творчості М. Коцюбинського, М. Черемшини, В. Винниченка. Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлюють: літературні твори з поетикою імпресіонізму стали самостійною й оригінальною літературою, що синтезувала душу народу в образах художньої творчості.	ІМПРЕСІОНІЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ. Імпресіонізм творчості М. Коцюбинського, М. Черемшини, В. Винниченка. Риси модернізму у літературі: особлива увага до внутрішнього світу особистості; проголошення самоцінності людини та мистецтва; надання переваги творчій інтуїції; розуміння літератури як найвищого знання, що здатне проникати у найінтимніші глибини існування особистості і одухотворити світ; пошук нових засобів у мистецтві (метамова, символіка, міфотворчість тощо).
8	Предметні компетентності Учень / учениця: знає факти з життя і творчості письменника; зміст творів; визначення понять: психологічна новела, імпресіонізм, особливості новели як жанру; розкриває еволюцію М. Коцюбинського від стилю розповідного, реалістичного до метафоричного, імпресіоністичного; визначає проблематику новел, особливості композиції; розкриває зміст символічних образів, роль образотворчих засобів; творчо використовує самостійно отримані знання; аналізує літературний твір, використовуючи відомості з історії та теорії літератури; аналізує епізод вивченого твору, пояснює його зв'язок із загальною проблематикою. Ключові компетентності Учень / учениця: залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6). визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); висловлює міркування з приводу змісту аналізованого твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок під час полеміки, переконливо і толерантно висловлює власні судження, продовжує і розвиває думку співбесідника, формулює зв'язну відповідь на висловлювання опонента, виробляє спільну позицію з дискусійних питань (К1, 8); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1); Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця:	Михайло КОЦЮБІНСЬКИЙ «Intermezzo», «Тіні забутих предків» Загальний огляд життя і творчості. Формування художнього світогляду М. Коцюбинського – від реалізму до модернізму. «Intermezzo» - яскравий приклад синкретизму творчої палітри М. Коцюбинського. Жанрова особливість твору: новела з ознаками «поезії в прозі». Нові художні принципи зображення героя – від знаковості сюжету до знаковості мікрообразу – його смислотворчої сутності, де панує слово та почуття персонажа, суб'єктивне бачення себе та навколишнього світу. Зіставлення двох світів: людського, дисгармонійного, смертоносного, і гармонійного, досконалого, життєствердного світу природи. Зображення природи як засобу відтворення психологічного стану героя. Фізичне та душевне одужання героя, його наснага до активної праці та боротьби. Глибокий ліризм новели, інтонаційне багатство її мови, символізм. Колір як композиційний чинник у новелі. Поетика імпресіонізму у повісті «Тіні забутих предків»: «Весь світ був як казка повна чудес, таємнича, цікава й страшна» (М. Коцюбинський). Краса рідної землі, гармонія людини і природи. Поседнання фантастичного та реального у творі. Поетика народних звичаїв, вірувань, обрядів, їх вплив на життя гуцулів. Система образів твору. Образи-символи як засоби індивідуалізації героїв. Самобутність модерної поетики повісті. Кохання Івана та Марічки, їхнє світовідчуття і світоуявлення. Ідея незнищенності духовного начала в житті. Фольклорне тло твору. Образи. Художньо-стильові особливості повісті. Значення творчої спадщини М. Коцюбинського для розвитку української літератури, її роль у

	<p>усвідомлюють важливість неперервного зв'язку поколінь; усвідомлення людини як частини природи, незворотності покарання за зло, причинене довіллю; поцінування людської гідності.</p>	<p>загальноєвропейському контексті.</p> <p>Т.Л.: Психологічна новела.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>мистецький контекст</i> – екранізація повісті. «Тіні забутих предків» і українське «поетичне кіно». Творчий тандем Сергія Параджанова та Івана Миколайчука.</p>
1		<p>Читацький практикум.</p> <p>Імпресіоністичний твір. «Ключі» до прочитання. Есе як форма рефлексії про прочитане.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні риси експресіонізму, особливості їх прояву в літературі, музиці, образотворчому мистецтві; визначає риси експресіонізму у творчості В. Стефаника.</p>	<p>ЕКСПРЕСІОНІЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.</p> <p>Експресіонізм — літературно-мистецький напрям, для якого характерні посилені увага до внутрішнього світу людини, наголошення на авторському світосприйнятті, нервова збудженість та фрагментарність оповіді, застосування символів, гротеску, поєднання протилежного тощо. Експресіоністи виступали проти позитивістського емпіризму, копіювання і відображення дійсності. Вони вважали, що митець повинен виражати її суть. Світ не варто повторювати. Варто «схопити його в найсправжнішій суті й відтворити - ось найвагоміше завдання мистецтва» (К. Едшмід).</p> <p>Морально-етична проблема «провини і покари» у художньому вираженні екзистенціалістів.</p> <p>Експресіонізм у творчості В. Стефаника, О. Турянського.</p> <p>Т.Л.: експресіонізм</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>мистецький контекст</i> – музика: С. Прокоф'єв, «Вогненний ангел», Б. Лятошинський, II–IV симфонії, «Золотий обруч», III струнний квартет, «Відображення», Соната для скрипки); живопис: Е. Мунк, «Хвора дочка»; література: Ф. Кафка, «Перетворення», роман «Замок».</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні відомості про життєвий і творчий шлях письменника; аналізує зміст новел «Камінний хрест» і «Новина»; характеризує образи головних героїв; називає і пояснює образи-символи; виявляє актуальність змісту, естетичну цінність творів; визначає ключові концепти людського життя, значення творчості В. Стефаника для розвитку суспільства, розв'язання моральних проблем особистості.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2); веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К1, 8); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p>	<p>Василь СТЕФАНІК «Камінний хрест», «Новина».</p> <p>Головні етапи життя і творчості. Особливості художнього світогляду письменника.</p> <p>Новела «Камінний хрест» – український екзистенційний вибір між життям і смертю як в особистому, так і в національному вимірах. Образ Івана Дідуха.</p> <p>Довершеність художньої форми. Багатство мови, мистецтво деталі. Символи в новелі.</p> <p>«Новина» - новела, яка вражає силою емоційного напруження та драматизму. Специфіка типізації образу Гриця Летючого. Художні засоби для розкриття внутрішнього світу героя. Особливості композиції новели.</p> <p>Значення творчості В. Стефаника для розвитку української літератури.</p> <p>Т.Л.: новела як малий епічний жанр; особливості сюжету і композиції новели; роль символу у новелі.</p> <p>Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Перша світова війна та революції як чинник катаклізмів у житті людей; поглиблення зубожіння селянства; перша трудова еміграція українців із Галичини до Канади.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – А. Камю, «Міф про Сізіфа».</p>

	Учень / учениця: осмислюють експресіоністичний художній стиль як художнє відтворення глибоко особистісного, емоційного ставлення до зображуваного.	
1	Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні риси неоромантизму, особливості їх прояву в літературі, музиці, образотворчому мистецтві; уміє розпізнавати риси імпресіонізму у творчості В. Стефаника, О. Кобилянської, В. Винниченка.	НЕОРОМАНТИЗМ Неоромантизм як заперечення побуту «міщанського» життя, втілення мрії про сильну, мужню особистість, яка утверджує себе в протистоянні із суспільною більшістю. Сильові особливості неоромантизму (сюжет, мова творів).
1		Читацький практикум. Неоромантичний твір. «Ключі» до прочитання. Літературний блог як форма рефлексії над прочитаним.
8	Предметні компетентності Учень / учениця: знає факти з життя письменниці, фактори, що обумовили її зацікавлення феміністичними проблемами, надихнули на створення образів емансипованих героїнь; назви творів, їх проблематику; пояснює ознаки стилю письменниці; коментує зміст новел «Valse melancolique», «Людина», визначає основні проблеми, порушені у новелах, аналізує образи головних героїв. Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К1, 8); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1) Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлюють, що мистецтво є засобом саморозкриття, віддушиною для духовних сил.	Ольга КОБИЛЯНСЬКА «Valse melancolique», «Людина» Огляд життя і творчості. Особливості світобачення і світосприйняття письменниці. Проблематика, ідеї, жанрова палітра творчості (поезія в прозі, повісті, роман). Новела «Valse melancolique» - тема мистецтва та його впливу на людину, доля талановитого митця в міщанському суспільстві. Жінка як тип нової героїні свого часу. Три жіночі образи як три тенденції модерної емансипації. Естетизм як життєва програма Софії та Ганнусі. Особливості еволюції життєвого кредо Марти. Особливості композиції та образно-символічної системи новели. Елементи автобіографізму у творі. Синтез мистецтв у новелі як композиційний прийом і художній образ. «Людина» - перший твір в українській літературі з розкриття ідей емансипації. Тема долі освіченої дівчини, яка не може змиритися з бездуховністю міщанського середовища. Особливості характеротворення. Творча манера й стиль автора. О. Кобилянська й українська та західноєвропейська література. Ідеї ніцшеанства у творчості письменниці. Т.Л.: Неоромантизм. Синтез мистецтв у літературному творі. Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – «Декларація прав жінки і громадянки» (1792 о.); феміністичний рух у Європі та США; I-ша світова війна. <i>Мистецький контекст</i> – кіномистецтво: фільм «Valse melancolique», 1990 р. (за мотивами новели О.Кобилянської), музика: Valse Mlancolique; література: С. Марлітт, «Дама з рубінами»; філософія: Ф. Ніцше, «Так сказав Заратустра»; живопис: Фрида Кало, «Автопортрет із обстриженим волоссям».
12	Предметні компетентності Учень / учениця: називає основні факти з життя письменниці, характеризує її духовний світ; знає зміст, проблематику, художні особливості поезій, драми-феєрії «Лісова пісня»; використовує	Леся УКРАЇНКА «Мріє, не зрадь!», «Слово, чому ти не твердая криця...», «Contra spem spero», «Лісова пісня», «Касандра» Життєвий і творчий шлях поетеси. Основні мотиви поетичної творчості, її неоромантичний струмінь.

	<p>літературознавчі поняття «драма-феєрія», «неоромантизм»; розкриває особливості творчої манери; аналізує зміст поезій, драми-феєрія «Лісова пісня»; наводить приклади художніх засобів образотворення; порівнює образи дійових осіб, виявляє риси неоромантизму у творах; визначає місце і роль творчості Лесі Українки у вітчизняній і західноєвропейській літературі.</p> <p>Ключові компетентності. Учень/учениця: використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6). визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) толерантно відстоює свою позицію в дискусії (К7, 8); демонструє повагу до різних поглядів, ідей, переконань (К8); Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлюють роль української мови як ключового чинника творення нації і держави, самоствердження особистості; розкривають можливість перекладу українською мовою будь-якого тексту іноземної мови.</p>	<p>Вітаїстична сила, щирість почуттів ліричного героя Лесі Українки – сильної (емоціями, волею, інтелектом) особистості, яка шукає розв’язання найгостріших духовних проблем життя. Утвердження незламності духу і віри людини в життєвих випробуваннях, змаганні з долею у віршах «Мріє, не зрадь!», «Contra spem spero». Алегоричні образи поезій. Романтичний пафос. Афористичність мови.</p> <p>Утвердження поетичного слова як могутнього засобу у визвольній боротьбі («Слово, чому ти не твердая криця...»).</p> <p>Особливості поетичного стилю письменниці, її новаторство у галузі ритміки, строфіки.</p> <p>Новаторство Лесі Українки в драматургії, її інтерпретації образів світової літератури.</p> <p>Драма-феєрія «Лісова пісня». Оригінальність жанру. Фольклорно-міфологічна і філософська основа твору. Авторська рецепція українських міфів. Єдність трьох світів – композиційна особливість «Лісової пісні». Романтично-міфологічний образ Мавки. Роздвоєність душі Лукаша. Бездуховність і байдужість до краси в образах Килини та матері Лукаша.</p> <p>«Касандра» - новаторство в жанрі драматичної поеми. Авторська інтерпретація образу Кассандри античної віщунки.</p> <p>Етичні, психологічні переживання особистості у час вибору – наскрізна ідея драми. Елементи автобіографізму у творі.</p> <p>Художні засоби для розкриття внутрішніх переживань і сумнівів головної героїні.</p> <p>Творчість Лесі Українки в контексті української і західноєвропейської літератури.</p> <p>Т.Л.: Неоромантизм. Драма-феєрія. Драматична поема.</p> <p>Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – мовна ситуація в Україні, в Києві у кінця XIX – поч. XX ст., ; родина Драгоманових, Косачів, Лисенків як основа культурної ідентичності свого часу; поширення соціал-демократичних ідей.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – твори Лесі Українки в інших видах мистецтва: кіно - В. Івченко, «Лісова пісня» (1961), Ю. Ілленко, «Лісова пісня. Мавка» (1980), В. Левін, «Спокуса Дон Жуана» (1985) ; балет – М. Скорульський «Лісова пісня» (1936); комп’ютерна гра «Лісова пісня» (2017).</p>
1		<p>Читацький практикум Переклад художніх творів. Запозичення світових сюжетів. Відгук про твір, перекладений українською (І. Франка, Л. Українки та інших)</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає особливості символізму як одного з художніх напрямів модернізму, основні його</p>	<p>СИМВОЛІЗМ Символізм як різновид модернізму. Ідейна настанова - вихід за межі буденності, прагнення «<i>не описати, а оспівати стан душі</i>» (М. Вороний).</p>

	<p>риси, особливості їх прояву в літературі, музиці, образотворчому мистецтві; розпізнає риси символізму у творчості В. Стефаніка, О. Кобилянської, М. Вороного, Олександра Олесь.</p>	<p>Філософська основа (оглядово). Ж. Мореас, «Маніфесті символізму» (1886). Угрупування «Молода муза», «Українська хата» (М. Вороний, Олександр Олесь, Д. Загул, П. Тичина та ін.) Піднесення конкретного образу до рівня символу. Ідея самоцінності мистецтва. Витонченість поетичної форми. Суспільний і мистецький контекст: <i>Мистецький контекст</i> – живопис: Г. Клімт, «Поцілунок», П. Гоген, «Звідки пішли ми? Хто ми? Куди йдемо?»; література: російський символізм – О. Мережковський, А. Бєлий, О. Блок.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає факти з життєвої і творчої біографії В. Винниченка, назви творів; зміст новели «Момент»; характеризує художній світ письменника, розкриває проблематику, філософську основу новели; аналізує образи, характеризує стильові особливості твору; Ключові компетентності: Учень/учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) толерантно відстоює свою позицію в дискусії (К7, 8); демонструє повагу до різних поглядів, ідей, переконань (К8); використовує під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (К1); Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: <i>усвідомлює справедливість тези про важливість уміння «бути щасливим тут і зараз».</i></p>	<p>Володимир ВИННИЧЕНКО «Момент» В. Винниченко – громадський і політичний діяч. Загальна характеристика творчості: проблематика, жанрове розмаїття, стильові особливості. Новела «Момент» (Із оповідань тюремної Шехерезади). Філософський зміст, проблематика. Імпресіоністична манера письма автора. Особливості композиції. Символічні образи. Ідея цінності почуття кохання; усвідомлення скороминущості щастя. Творчість В. Винниченка в загальноєвропейському контексті. В. Винниченко – художник. Т.Л.: символ і художній образ. Суспільний і мистецький контекст: <i>Суспільний контекст</i> – Лютнева революція 1917 року, Жовтневий переворот 1017 р.; Конституція УНР (22 серпня 1917 р.); В, Винниченко, «Відродження нації (Історія української революції: марець 1917 р. — грудень 1919 р.)». <i>Мистецький контекст</i> – В. Винниченко, «Конкордизм» (оглядово); «Момент», моновистава Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка.</p>
10	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні відомості про життєвий шлях П. Тичини, особисті та історичні обставини, що вплинули на творчість митця; називає ранні збірки П. Тичини; аналізує поезії, визначає основні мотиви, ознаки індивідуального стилю. Ключові компетентності Учень / учениця: визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К9); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К1, 6; НЛ-2) вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К9); сприймає природу і людину як цілісну систему (К4, НЛ-1); Емоційно-ціннісне ставлення</p>	<p>Павло ТИЧИНА «Арфами, арфами...», «О панно Інно...», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пастелі», «Пам'яті тридцяти», Симфонія «Сковорода» Поетична спадщина П.Тичини – одна з вершин української поезії ХХ століття. Трагізм життєвого і творчого шляху митця у тоталітарній системі Жанрово-стилістичне багатство, ідейно-художнє новаторство митця. П. Тичина – найбільший модерніст 20-х років ХХ століття. Особлива поетика Тичинівського вірша: мелодика слова і музики. Збірка «Сонячні кларнети» -подія європейського масштабу. Художнє осягнення ліричним героєм гармонії світу і дисонансів революційної дійсності в збірці «Сонячні кларнети». Єдність природи, почуттів людини й музики у поезіях «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пастелі». Глибина почуттів ліричного героя у поезії «О панно Інно...» та художні засоби вираження.</p>

	<p>Учень / учениця: усвідомлює: ідеал П. Тичини – гармонія природи і людини, інтелекту й духовності, почуття й обов'язку, національного і загальнолюдського, землі і космосу; людина це частини природи, незворотності покарання за зло, причинене довкіллю; виражає і реалізує потребу читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним</p>	<p>«Пам'яті тридцяти» - збірний образ ліричного героя. Історична основа поезії. Образно-символічне вираження ідеї твору. Василь Стус про Павла Тичину: «Феномен доби (сходження на Голгофу слави)» (оглядово). Симфонія «Сковорода». Історія написання втору. Сковординівська барокова традиція в українській літературі. Жанрове новаторство. Афористичність, алегоризм і символізм поеми. Ідея вічного пошуку гармонії буття в поемі. Прийом монологу як спосіб саморефлексії автора.</p> <p>Т.Л.: символізм, як різновид модернізму; жанр – поема-симфонія; Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – бій під Крутами (січень 1917); люднева революція 1917 р., Жовтневий переворот 1917 р.; колективізація, Голодомор 1933 р.. <i>Мистецький контекст</i> – розмаїття літературних угруповань та стильових напрямів 20-30-х рр. ХХ ст. в Україні; створення спілки письменників СРСР 1934 року.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: Знає про історичну трилогію Б. Лепкого з часів Івана Мазепи; може пояснити причину звертання автора до історичних подій XVII-XVIII ст. і особи І. Мазени; уміє аналізувати й інтерпретувати авторську оцінку І. Мазепи як державного діяча, відданого ідеї побудови сильної суверенної держави – України; визначає та аналізує поетику повісті та фольклорні образи. Ключові компетентності Учень / учениця: знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К5, 6); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3); виокремлює головну думку, факт, явище, з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази (К3); залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії (К6); визначає мету і цілі власної діяльності і розвитку, планує, організовує, здійснює задумане, рефлексує й оцінює результат (К6). Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: <i>Громадянська компетентність</i> -аргументовано і грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань; усвідомлює роль української мови як ключового чинника творення нації і держави</p>	<p>Богдан ЛЕПКИЙ «Мотря» Огляд життя і творчості митця. Трилогія про Івана Мазепу у 3-х томах і 5-ти книгах: «Мотря», «Не вбивай. Батурин», «Полтава», «З-під Полтави до Бендер. Крутіж». Іван Мазепа – як «золота доба» Гетьманщини. Історичні факти і художній вимисел у трилогії. Образ степу в романі й в українській літературній традиції та фольклорі. Образ Мотрі Кочубей як вияв дилеми між коханням і владою.</p> <p>Т.Л.: трилогія; поняття хронотопу; історичний роман (поглиблено). Суспільний і мистецький контекст: <i>Суспільний контекст</i> - політичне і воєнне життя України 60-х рр XVII – 10-х р. XVIII ст; «Коломацькі статті» між новобраним гетьманом І. Мазепою та царем Петром I; І. Мазепа – меценат і політик. <i>Мистецький контекст</i> – козацьке літописання XVII – XVIII ст; архітектура українського Бароко; Могило-Могилянська Академія; І. Мазепа у літературі і мистецтві – поема «Мазепа» Джоржа Годрона Байрона, симфонічна поема «Мазепа» Ференц Ліст, опера «Мазепа» Петра Чайковського та інші.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає історичний та суспільний контекст співжиття українського та кримськотатарського народів; наводить приклади з художніх творів,</p>	<p>Ісмаїл ГАСПРИНСЬКИЙ. «Арслан киз» («Дівчина-левиця») Життєвий і творчий шлях визначного кримськотатарського педагога, громадського діяча,</p>

	<p>де герої проявляють активну громадянську позицію, висловлювати ставлення до порушених проблем; висвітлює; розповідає; розкриває і коментує; характеризує; визначає головний конфлікт оповідання; розкриває новаторство і значення творчості І.Гаспринського для культурного і суспільного життя кримськотатарського народу;</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: уникає дискримінації інших у процесі спілкування (K8); ідентифікує себе як представника певної культури; (K9); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (K1); дає власну оцінку вчинкам персонажів (K6, НЛ-4).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: виявляє повагу до різних поглядів, ідей, вірувань; виявляє здатність співчувати, довіряти й викликати довіру; усвідомлює необхідність поцінування людської гідності; виявляє повагу до закону та правових норм; усвідомлює утвердження права кожного на власну думку.</p>	<p>редактора, публіциста, письменника (оглядово). Видавнича діяльність. Газета «Терджиман». Педагогічна діяльність. Просвітянський рух народів ісламського Сходу — джадидизм</p> <p>Історичне оповідання «Арслан киз» («Дівчина-левиця») як прояв культурної емансипації кримськотатарського народу.</p> <p>Гульджемал дочув Іззета-ага із Учтурфана – головна героїня твору, мусульманський аналог французької народної героїні Жанни д'Арк. Проблема взаємодії традицій і викликів нового часу й емансипації у творі.</p> <p>Суспільний і мистецький контекст: <i>суспільний</i> - джадидистська (від «усул-і джадід» – «новий метод») реформа в Криму: реформування освіти мусульман відповідно до передових європейських стандартів; створення єдиної тюркської літературної мови; посилення громадської активності та поліпшення становища жінки-мусульманки; створення цивільних, меценатсько-філантропічних товариств, зміцнення зв'язків між тюрко-мусульманськими народами Росії.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – Агатангел Кримський. Література кримських татар. "Студії з Криму", 1930 р.; поезія Дивану і суфійство у кримськотатарській літературі.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає імена письменників-земляків, назви їхніх творів, тематику, проблематику. аналізує твори, характеризує образи; висловлює власне ставлення до прочитаного, визначає роль для особистісного розвитку.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо (K1, 6); висловлює власне ставлення до прочитаного (K1, 5), визначає роль для особистісного і читацького розвитку (K1) знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (K5, 6);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: виявляє ставлення до унікальних національних цінностей, літературних надбань, які мають основне значення для міжкультурного спілкування.</p>	<p>ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення з творами письменників-земляків.</p> <p>Система цінностей, особливості поведінки й мислення, що лежать в основі творчості українського народу, їх прояви у творчості письменників-земляків.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає проблематику, жанр, фабулу та сюжет вивчених творів, ознаки стилю їх авторів; може висловитися щодо актуальності порушених проблем; окреслює місце української літератури II п. XIX – поч. XX ст. у взаємозв'язках з європейською і світовою літературою суспільним та мистецьким контекстом; ідентифікує риси й особливості реалізму й</p>	<p>УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО. Аналіз досягнення визначених цілей навчання, ролі вивченого для читацького й особистісного розвитку.</p>

	<p>модернізму як визначає роль вивченого для читацького й особистісного розвитку.</p> <p><u>Ключові компетентності</u></p> <p><i>Учень / учениця:</i> згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3); виокремлює головну думку, факт, явище, з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази (К3); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К9); знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К5, 6); веде дискусію на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К1, 8); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 9).</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p><i>Учень / учениця:</i> виявляє прагнення висловлюватися точно, логічно та послідовно; виявляє прагнення використовувати українську мову в різних життєвих ситуаціях; має готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; усвідомлює роль читання для власного інтелектуального зростання.</p>	
--	---	--

11 клас

Усього – 140 год. На тиждень – 4 год.

Текстуальне вивчення – 122 год.

Розвиток мовлення – 4 год.

Позакласне читання – 7 год.

Резервний час – 7 год.

Години (ор-но)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про читання як насолоду і пізнання; розкриває головні прояви особистості у процесі читання; пояснює роль читання у сьогоденні; розкриває сутність процесу читання, називає його види; характеризує особливості літератури художньої та нон-фікшин; наводить приклади різного типу творів та способів читання.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: використовує іншомовні джерела про читання (К2); чітко формулює визначення понять (К3); звертається під час читання до досвіду взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К6).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: розуміє значення читання для особистісного розвитку; усвідомлює потребу читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним.</p>	<p>Читацький практикум Читання творів художньої літератури як єдність насолоди і пізнання. Читання як спосіб самореалізації особистості. Особистість, яка читає, – тренд сьогодення. Література художні і нон-фікшин.</p>
	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає і може пояснити особливості головних стилів різних культурно-естетичних епох; визначає і характеризує жанри та їх різновиди; аналізує творчість письменника та розмірковує про його громадянську позицію.</p>	<p>Повторення вивченого Стильові риси культурно-історичних епох. Поняття «бароко», «романтизм», «реалізм», «модернізм»: загальна характеристика стилів та їх прояви у літературі й інших видах мистецтва. Жанрова система літератури. Ліричні, епічні та драматичні жанри. Письменник як творча особистість. Громадянська позиція митця як етична проблема.</p>

<p>6</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про історичні та суспільні умови розвитку літератури в ХХ ст., називає та розрізняє, вказуючи ключові риси, різні стильові риси епохи; визначає авангардизм як світоглядний та естетичний злам, заперечення традиції; називає і вмє розрізнати різновиди авангардизму у літературі, та різних видах мистецтва; почасно передумови появи авангардизму початку ХХ ст. та в інші періоди.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); розрізняє маніпулятивні технології і протистоїть їм (К6; НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може пояснити значення авангардизму в українській культурі початку ХХ ст. та його ролі для розвитку літератури і мистецтва в Україні та світі.</p>	<p>ВСТУП Загальні тенденції епохи Українська література 1920-1930 років ХХ ст. – новий етап в історії національної культури. Суспільно-політичні умови її розвитку. Відображення в літературі духовних пошуків людини післяреволюційного часу. Різноманітність стильових манер: романтико-героїчна (Ю. Яновський), лірико-імпресіоністична (М. Хвильовий, Г. Косинка), реалістична (П. Панч, А. Головка), експресіоністична (М. Турянський) та інші. «Розстріляне відродження» як духовно-культурне та літературно-мистецьке покоління 20-х–30-х рр. в Україні, яке залишило по собі високохудожні твори в літературі, філософії, живописі, музиці, кінематографії і театрі, і яке було знищене сталінським тоталітарним режимом.</p> <p>ЛІТЕРАТУРНИЙ І МИСТЕЦЬКИЙ АВАНГАРД Авангардизм - напрям у мистецтві ХХ століття як прояв руйнуванням традиційних форм і канонів. Стильові течії авангардизму: футуризм, суперматизм, конструктивізм, дадаїзм, сюрреалізм, імажинізм, абстракціонізм, кубізм та інші. Художні пошуки митців, які заперечують традицію. Передумови появи авангарду початку ХХ століття у Європі та в Україні. Суспільно-історичні особливості розвитку авангардизму 10-30 рр. ХХ ст. в українській культурі. Харківська літературно-мистецька група «Авангард», очолювана Валер'яном Поліщуком.</p> <p>ТЛ: авангардизм як «мистецтво протесту і руйнування». Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> - Україна в горнилі I світової війни і революції 1917 року; зміна суспільних формацій і структури суспільства; розвиток культури і мистецтва . <i>Мистецький контекст:</i> Казимир Малевич як один із ключових теоретиків і практиків авангардизму, «Маніфест суперматистів»; К. Малевич, «Чорний квадрат на білому тлі»; Олександр Архипенко як представник кубізму в скульптурі; О. Архипенко, «Танок», бюст Т. Шевченка, І. Франка; Володимир Маяковський – футурист; В. Маяковський, «Борг Україні», мистецтво плакату; Пабло Пікассо і кубізм у живописі; П. Пікассо, «Скрипка та гітара».</p>
	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розуміє і може пояснити значення творчості М.Семенка для розвитку української поезії; розповідає про багатогранну творчі діяльність М. Семенка; аналізує експериментальні форми футуристичних пошуків М. Семенка; аналізує верлібр як жанр поезії; називає представників і може пояснити зв'язок українських і зарубіжних футуристів 10-30-х років ХХ століття.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: розвиває абстрактне мислення (К3); постійно поповнює власний словниковий запас (К 1, 6); аналізує життєву ситуацію з певної позиції (К 7, НЛ-2); зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К 9).</p>	<p>Михайль СЕМЕНКО «Місто», «Бажання» Життєвий і творчий шлях поета-футурист М. Семенка як представника «розстріляного відродження». Участь у футуристичному угрупованні «Аспанфут». Творче обдарування М.Семенка: музика, кінематографія. Активна видавнича діяльність митця – журнал «Мистецтво», «Альманах трьох», «Семафор у майбутне». Пошук форми у творчості поета. Збірки «П'єро мертвопетлює», «Bloc-notes» і «В садах безрозних» (оглядово). Творчість М. Семенка як екзистенційні пошуки людини свого місця у новому пореволюційному світі; спосіб пошуку – вихід за межі традицій. «Місто» - як прояв захоплення містом, яке живе своїм інтенсивним, повнокровним життям. Особливості версифікації та строфіки. Образ ліричного героя, який відчуває неспокій міста. «Бажання» - вірш-медитація у формі верлібра; провідний мотив – бажання ліричного героя перевернути світ із ніг на</p>

	<p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: виявляє готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвиває мовну інтуїцію.</p>	<p>голову, і тоді, на його думку, все й стане на свої місця; експерименти з мовою і формою в поезії. Значення творчості Михайля Семенка для розвитку української літератури. 2012-й – рік Семенка в Україні. Повне видання творів до 125-річчя митця (2017 р.)</p> <p>ТЛ: футуризм; верлібр як жанр авангардистської поезії. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – розмаїття літературно-мистецького життя і творчих пошуків 10-30-х років ХХ ст.; «розстріляне відродження» - трагедія України. <i>Мистецький контекст:</i> український малярський авангард, футуризм. «Карусель П'єро» О.Архипенка. Російський поетичний футуризм. Анатоль Петрицький, портрет М. Семенка; діяльність Одеської кіностудії.</p>
6	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про історичні та суспільні умови розвитку літератури в ХХ ст., визначає модернізм як світоглядний та естетичний злам, заперечення традиції; називає і вмє розрізнати різновиди модернізму у літературі та різних видах мистецтва; пояснює тяглість і видозміни модернізму початку від кінця ХІХ до ХХ ст. знає про групу і творчість «київських неокласиків»; знає і може розповісти основні віхи творчої біографії М. Рильського; виразно й усвідомлено читає й аналізує поезії; визначає основні риси жанру сонету; пояснює смислову і настроєву значущість художньої деталі, образу. Знає основні риси експресіонізму та може аналізувати їхні риси у творі; характеризує поему у прозі як жанр. Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); сприймає природу і людину як цілісну систему (К 10, НЛ-1); постійно поповнює власний словниковий запас (К 1, 6); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8; НЛ-2); Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може пояснити значення модернізму в українській культурі початку ХХ ст. та його ролі для розвитку літератури і мистецтва в Україні та світі; висловлює власні думки з приводу поетичної майстерності, філософічності поетичного самовираження представників «п'ятірного грона неокласиків», зокрема М. Рильського; усвідомлює та може міркувати про високу гуманістичну цінність людини та гідність як осердя людської особистості.</p>	<p>МОДЕРНІЗМ Особливості модернізму в українській літературі 20-30-х років ХХ ст. зв'язок із модернізмом кінця ХІХ – поч. ХХ ст. Проблема митця і влади, свободи творчості і тиску тоталітарної машини. Творчі пошуки модерністів і суспільно-політичні реалії післяреволюційної України.</p> <p>Максим РИЛЬСЬКИЙ «Солодкий світ!..», «У теплі дні збирання винограду» «Київські неокласики» як прояв неокласицизму - течія в літературі та мистецтві, яка відмежовувалась від так званої пролетарської культури, і прагнула наслідувати класичне мистецтво минулих епох, надаючи перевагу історико-культурній та морально-психологічній проблематиці. «П'ятірне грона» українських неокласиків. Тематика, проблематика, образна система творчості (оглядово). Неокласики як літературні критики та теоретики українського модернізму. Творчість М.Рильського. Філософічність, афористичність його лірики. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність, життєлюбство. Жанр сонету у творчості митця. Ліризм поезії М. Рильського як пошук людиною гармонії у соціально-політичних лихоліттях доби. «Солодкий світ!..» – усвідомлення неповторності кожної хвилини буття. «У теплі дні збирання винограду» – вишуканий зразок інтимної лірики. Краса природи, краса людини та її почуттів. Звернення до античних образів. Перекладацький доробок М. Рильського (оглядово). А. Міцкевич, «Пан Тадеуш».</p> <p>ТЛ: неокласика, сонет. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – політичні репресії сталінського режиму; ГУЛАГ - Головне управління виправно-трудових таборів радянського сталінського режиму; Сандармох (Медвежегірський район Республіки Карелія) – місце розстрілу соловецького тюремного етапу 1937 року, зокрема 198 українських митців, науковців, священників. <i>Мистецький контекст</i> – художня творчість та літературознавча діяльність Миколи Зерова.</p> <p>Осип ТУРНСЬКИЙ «Поza межами болю» Огляд життя і творчості письменника й літературного критика, поліглата, учителя середніх шкіл Галичини. Історичний матеріал Першої світової війни як предмет художнього узагальнення й філософського осмислення.</p>

		<p>Проблема пошуку жанрового вираження думок і світовідчуття автора.</p> <p>«По́за межами болю» - типовий експресіоністичний твір, антивоєнна психологічна повість-поема про часи Першої світової війни. Різні погляди на визначення жанру твору. Особливості композиції твору. Проблематика твору: держава й людина; війна й людина; війна й політичні амбіції владної верхівки; влада грошей.</p> <p>Центральна ідея твору - у найскладнішій ситуації людина залишається людиною, та зберігає духовні і моральні цінності.</p> <p>ТЛ: експресіонізм (поглиблено); поема у прозі; повість-поема.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Перша світова війна; участь українців у війні та служба в австрійській армії.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – ілюстрації до повісті «По́за межами болю» (автор невідомий, 1921 р.). Художній фільм «По́за межами болю» (1989; реж. Я.Лупій).</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає основні віхи життєвого і творчого шляху, визначає домінанта творчого мислення митця; називає і вміє розрізнати різновиди авангардизму у літературі, та різних видах мистецтва; аналізує фольклорні образно-символічні засоби.</p> <p><u>Загальнонавчальні компетентності</u> Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2); обґрунтовує закономірність нових тенденцій у розвитку української літератури цього періоду (К 5); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8); бережливо ставиться до природи як важливого чинника реалізації особистості (К10, НЛ-1).</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> Учень / учениця: розуміє і може розмірковувати про «несучасна сучасність» В. Свідзинського.</p>	<p>Володимир СВДЗИНСЬКИЙ «Холодна тиша. Місяцю надламаний...»; «Прозорий січень небо розтворив»</p> <p>Василь Стус: творчість Володимира Свідзинського як «...спосіб шляхетної герметизації власного духу...». Проблема митця і свободи творчої особистості та творчості у тоталітарній системі. Основні віхи життєвого і творчого шляху. Домінанта творчого мислення митця — пам'ять як опір забуттю і небуттю, як своєрідна антитеза «проминальності» та «зникомості» сьогодення. («Холодна тиша. Місяцю надламаний...»).</p> <p>Ідея єдності люди з природою, яка дає їй сили, і яка оточує людину. Міфологічні витоки уваги до природи. Фольклорні образно-символічні засоби вираження єдності людини, її пам'яті, її внутрішнього стану і природи («Прозорий січень небо розтворив»).</p> <p>В. Свідзинський – перекладач античності; автор першого повного перекладу «Слова про Ігорів похід» сучасною українською мовою. «Несучасна сучасність» В. Свідзинського.</p> <p>ТЛ: художній міфологізм, міфологічні образи; фольклоризм поезії.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – наукове і мистецьке життя 20-х років ХХ ст.; науковий осередок у м. Кам'янці-Подільському; <i>Мистецький контекст</i> – казки О. Вальда; Ф. Ніцше, «Так сказав Заратустра»; Г. Маркес, «Сто років самотності».</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає про творчий шлях аполітичного митця, визначає джерело художнього світу поета та авторського стилю; називає і вміє аналізувати язичницькі мотиви та християнськими; аналізує фольклорні образи у літературі минулих часів і в Антонича.</p> <p><u>Загальнонавчальні компетентності</u> Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2); вказує на прояви національного мислення,</p>	<p>Богдан-Ігор АНТОНИЧ «Зелена євангелія», «Різдво», «Коляда»</p> <p>Творчий шлях аполітичного митця. Заборона та визнання. Лемківська етнічна традиція як джерело художнього світу поета та авторського стилю. «Зелена євангелія» – нерозривна єдність природи і людини, ідея життєствердження. Поєднання язичницьких мотивів із християнськими («Різдво», «Коляда»).</p> <p>Особливості фольклоризму у літературі минулих часів та творчості Антонича.</p> <p>ТЛ: художній міфологізм, міфологічні образи; фольклоризм поезії.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – наукове і мистецьке життя 20-х – 30-х рр. ХХ ст. в Західній Україні;</p>

	<p>світовідчуття в характерах героїв (К 8); сприймає природу і людину як цілісну систему (К 10, НЛ-1); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1, НЛ-2);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: розуміє і пояснює взаємозв'язок етнічної традиції і загальнолюдських цінностей та естетичних рис.</p>	<p><i>Мистецький контекст</i> – Ю. Андрухович, «Дванадцять обручів»</p>
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про творчий шлях аполітичного митця, визначає джерело художнього світу поета та авторського стилю; називає і вміє характеризувати жанри пейзажної лірики і любовної елегії; аналізує символи в поетичних творах.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); сприймає природу і людину як цілісну систему (К 10); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: розуміє і пояснює взаємозв'язок душевної гармонії і довколишнього світу, природи.</p>	<p>Євген ПЛУЖНИК «Вчись у природи творчого спокою...», «Ніч... а човен – як срібний птах!..»</p> <p>Огляд життєвого і творчого шляху типового представника «розстріляного відродження». Авторська манера - глибокий ліризм, драматизм почуттів, майстерна поетична мова.</p> <p>«Вчись у природи творчого спокою...» - жанр пейзажна лірика. Ідея твору виражає думку, що вірець для творчої людини – природа, у якій все гармонійно поєднане, включене в життєвий коловорот. Поетичні засоби вираження захоплення красою навколишнього світу і біль з приводу відсутності душевної гармонії, заклик шанувати природу, тому що все минеться, а людина все одно буде бажати гармонії з довколишнім світом.</p> <p>«Ніч... а човен – як срібний птах!..» - лірична медитація. Особливості поезики мариністично-символічна поетичної мініатюри.</p> <p>ТЛ: пейзажна лірика; лірична медитація.</p>
1		<p>Читацький практикум Комплексний аналіз поезії Б.Ю. Антонича.</p> <p>Лірична поезія. «Ключі» до прочитання й аналізу образно-символічної системи. Літературознавчий аналіз поетичного твору як одна з форм прочитання твору.</p>
3	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає імена митців політичних-емігрантів, ідентифікує «Празьку школа» та її представників; знає основні віхи життя і творчості Є. Маланюка; пояснює у яких творах і якими поетичними засобами поет виражає ідею державності України; знає і може сформулювати головні тези статті «Малоросійство».</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2); веде діалог із текстом (автором, героями); дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1, НЛ-2); вказує на прояви</p>	<p>Євген Маланюк «Вечір», «Напис на книзі віршів...», «Під чужим небом», есе «Малоросійство».</p> <p>Творчість митців-політичних-емігрантів. «Празька школа» в українській літературі та громадському житті. Життєвий і творчий шлях письменника, літературного критика (оглядово). Євген Маланюк – поет-симфоніст. Утвердження державності України — центральна ідея поетичного Універсуму Євгена Маланюка.</p> <p>«Один вечір» - вірець інтимної лірики; художні засоби вираження почуттів ліричного героя.</p> <p>«Напис на книзі віршів...»— ліричний роздум про призначення поезії, важливості місії поета закарбовувати свій час для нащадків.</p> <p>«Під чужим небом» - ліричний роздум про митця у вигнанні; туга за рідною землею.</p> <p>«Малоросійство» - палке таврування «комплексу малоросійства» як наскрізна тема роздумів митця; осмислення ідентичності українства. Особливості жанру.</p>

	<p>національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> Учень / учениця: успіває і може пояснити потребу відчуття власної ідентичності кожною людиною.</p>	<p>ТЛ: публіцистична стаття; літературні засоби вираження думки у статті. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – політична еміграції митців і політиків з радянської України в 1920, 1940 рр.; празький культурний осередок; «Празька школа» як суспільно-політичне явище. <i>Мистецький контекст</i> – Анре Варно про «Празьку школу»; «Земна мадонна. Інтимна лірика Євгена Маланюка» (у виконанні нар. артиста України Св.Максимчука); творчість О. Ольжича, О. Теліги.</p>
3	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні віхи життєвого і творчого шляху письменника, визначає риси інтелектуальної урбаністичної прози; називає і вміє розрізняти різновиди авангардизму у літературі, та різних видах мистецтва; пояснює причини причини «несвоєчасності» прочитання роману сучасниками. <u>Загальнонавчальні компетентності</u> Учень / учениця: висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8); <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> Учень / учениця: успіває важливість активної громадянської позиції.</p>	<p>В. ДОМОНТОВИЧ (ВІКТОР ПЕТРОВ) «Дівчина з ведмедиком» Основні віхи життєвого і творчого шляху Віктора Домонтовича (Петрова). Художньо-естетичне тяжіння митця до угруповання неокласиків. В. Домонтович – один із фундаторів інтелектуальної урбаністичної прози в українській літературі. «Дівчинка з ведмедиком» - філософсько-інтелектуальна повість про інтелігенцію Києва 20-30 років ХХ століття. Зіна Тихменева як представниця національної еліти, втілення нового способу життя, переконань, уявлень та прагнень. Філософічність повісті – розмірковування персонажів як текст в тексті (наприклад, розуми Іполіта Варецького про спадщину Ніколо Макіавеллі). Причини «несвоєчасності» прочитання роману сучасниками. Композиційна особливість філософсько-інтелектуального роману – розгортання оповіді у різних часових і просторових вимірах. Актуальність жанру інтелектуального роману в сьогодні. ТЛ: філософсько-інтелектуальний роман. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Європа між I і II світовими війнами як час переосмислення історії і людини; швидке економічне зростання і післявоєнна криза. <i>Мистецький контекст</i> – Томас Манн, «Чарівна гора»; Герман Гессе, «Гра в бісер».</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про життєвий і творчий шлях письменника, пояснює роль М. Хвильового у літературному і суспільному житті 1920-х років; називає і вміє розрізняти мистецькі угруповання 20-х років; пояснює жанрово-стильові та ідейно-тематичні особливості творів, які вивчаються. <u>Загальнонавчальні компетентності</u> Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); розрізняє маніпулятивні технології і протистоїть їм (К6; НЛ-2); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9). <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> Учень / учениця: успіває і може вислови важливість</p>	<p>Микола ХВИЛЬОВИЙ (Фігільов) «Я (Романтика)», «Кіт у чоботях» Життєвий і творчий шлях митця. Роль М. Хвильового у літературному і суспільному житті 1920-х років. «Романтика вітаїзму» як світоглядна доміанта митця часів революції. Діяльність М. Хвильового в об'єднанні ВАПЛІТЕ; участь у літературній дискусії 1925-1928 рр. «Я (Романтика)» – новела про внутрішній розкол особистості у час революційних трансформацій. Проблема внутрішнього розколу людини між гуманізмом і фанатичною відданістю революції. Образ ліричного героя - «Я». Образ матері як символ істинного «я» ліричного героя. Символічність новели. Посвята новели та її особливості. «Кіт у чоботях» - імпресіоністична настроєвість твору; емансипація і наслідки революційної трансформації особистості; образ Гапки – Товариша Жучка революції. ТЛ: символ у літературі; символічний образ та його значення (поглиблено). Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – візія української революції як творення державності та її крах; мрії про революційні зміни і дійсність постреволюційного життя; соціальна деформація суспільства та його структури після революції 1917 року. <i>Мистецький контекст</i> – відкриття Української академії наук, (фізико-математичний, історико-філологічний і</p>

	активної громадянської позиції; готовність брати на себе відповідальність.	соціально-економічний відділи); Української академії мистецтв (члени Академії - художники Г. Нарбут, М. Бойчук, О. Мурашко, Ф. Кричевський); агітфільми 1919-1920-х років. Фільмографія Олександра Муратова за творами Миколи Хвильового: «Танго смерті», «Геть сором!» і «Вальдшнепи».
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: дає загальну характеристику творчості, визначає риси новаторства митця; аналізує образи; визначає значення творчості Ю. Яновського для розвитку української літератури; розповідає про тематичне і жанрово-стилістичне розмаїття творчості.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: веде діалог із текстом (автором, героями); задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1, НЛ-2); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює, що людину робить щасливою творча праця, відчуття потреби на землі.</p>	<p>Юрій ЯНОВСЬКИЙ «Майстер корабля»</p> <p>Творча біографія письменника письменника. Ю.Яновський і кіно. Романтичність світовідчуття і новаторство митця. Романтизована стихія національно-визвольного руху (роман «Чотири шаблі»)..</p> <p>«Майстер корабля»: роман-містифікація, динамічний, модерний сюжет, умовність фабули, зміщення часопростору. Проблеми творення нової української урбаністичної культури; самоусвідомлення і пошук власного «я» новою українською людиною в новій дійсності. Прототипи персонажів твору та їхнє неоромантичне представлення - То-Ма-Кі, Режисер, Сев, Тайях; символічні образи Міста, Моря. Морально-етичні колізії твору. Національне кризь призму загальнолюдського.</p> <p>ТЛ: художній час і простір; роман-містифікація.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Українська народна республіка; армія УНР; діяльність Центральної ради; злет української державності. <i>Мистецький контекст</i> – діяльність Одеської кінофабрики; Одеса – центр формування кіноіндустрії в Україні.</p>
6	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає факти життєвого і творчого шляху письменника; зміст, тематику, проблематику, особливості композиції і жанру роману «Місто»; визначає художньо-стильові особливості, основні проблеми, порушені автором у творі; характеризує світ автора і головного героя; розуміє і може розповісти про урбаністичну тематику в українській літературі; порівнює урбаністичну тематику в творах інших літератур.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: обґрунтовує закономірність нових тенденцій у розвитку української літератури цього періоду (К 5); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює, що сутність людського буття – це «вийти за межі», знайти спосіб виразити своє «я».</p>	<p>Валер'ян ПІДМОГИЛЬНИЙ «Місто», «Невеличка драма»</p> <p>Життєвий і творчий шлях В. Підмогильного - типова доля безкомпромісного митця в тоталітарному суспільстві. Розвиток інтелектуально-психологічної роману. В. Підмогильний - перекладач.</p> <p>Роман «Місто» - тяглість та новизна урбаністичної теми в українській літературі. Тематично-проблемна домінанта – зображення «цілісної» людини у єдності біологічного, духовного, соціального. Образ українського інтелігента Степана Радченка, вихідця із селян, еволюція його характеру, проблеми ствердження в міському середовищі. Морально-етичні колізії твору. Жіночі образи в ньому. Неоднозначність образу Степана Радченка.</p> <p>«Роман на одну частину» «Невеличка драма» - «вийти за межі» як екзистенціалістська модель буття; філософія жіночого існування; динаміка тематики емансипації та фемінізму в українській літературі. Проблема «свобода вибору та вибір свободи» в романі. Образ Марти Висоцької. Форми художнього вираження героїні. Образи Ліни, Ірен, Марії Миколаївни та Тетяни Ничипорівни як носії патріархального світогляду. Образ Дмитра Стайничого у контексті бінарних опозицій роману: раціонального / ірраціонального, маскулітного / феміного, духовного/тілесного тощо.</p> <p>ТЛ: бінарні опозиції в романі; форми художнього вираження.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – примусова колективізація, голод 1932-1933 рр. ; масові репресії, політичні процеси, розправа над інтелігенцією, передусім письменниками.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> - Г.Флобер, «Мадам Боварі», Гі де Мопассан, «Милий друг» , філософія Ф.Ніцше, «Походження трагедії з духу музики», З. Фрейд та його</p>

6	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розповідає про історію розвитку національного театру й драматургії 1920-1930-х років; визначає роль театру «Березиль» у суспільному й культурному житті України; називає і вміє розрізняти представників модерної драматургії і театру; пояснює тяглість традиції «театру корифеїв» і модерного театру; знає і може назвати модерних форм сценічного мистецтва; визначає експерсіонізм як естетична домінанта творчості митця; знає і може аналізувати твори М. Куліша, які визначені програмою.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: обгрунтовує закономірність нових тенденцій у розвитку української літератури цього періоду (К 5); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може висловити своє ставлення щодо національного матеріалу і вселюдських, «вічних» мотивів та проблем у п'єсах М. Куліша.</p>	<p>концепція несвідомого (стисло).</p> <p>МОДЕРНА ДРАМАТУРГІЯ І ТЕАТР</p> <p>Розвиток нового українського театру («Березиль» Леся Курбаса, Харківський театр ім. І.Франка), драматургії 1920–1930 рр. (від ідеологічних агіток до психологічної драми). П'єси В.Винниченка, М.Куліша, І.Дніпровського, І.Кочерги, Я.Мамонтова на перетині традицій «корифеїв», зарубіжної класики і модерної драматургії. Пошук модерних форм сценічного мистецтва. Роль театру «Березиль» у суспільному й культурному житті України.</p> <p>Микола КУЛІШ «Мина Мазайло», «Патетична соната»</p> <p>Трагізм життя і творчий злет М. Куліша. Співпраця із театром Л.Курбаса. Національний матеріал і вселюдські, «вічні» мотиви та проблеми у п'єсах. Європейський контекст творчих пошуків Л. Курбаса. Експерсіонізм як естетична домінанта творчості митця.</p> <p>Сатирична комедія «Мина Мазайло». Проблема готовності українського суспільства бути українським (на прикладі позиції, поведінки дійових осіб). Специфіка комедійного жанру: про серйозне легко, грайливо. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації (Мина, Мокій, дядько Тарас, тьотя Мотя). Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння. Актуальність п'єси в сьогоденні.</p> <p>«Патетична соната» - драматична опозиція високої мрії і потворної дійсності. Проблема вибору людиною між мрією, покликом душі і дійсністю. Необарокова організація часу й простору у п'єсі; особливості композиції. Християнські алюзії та способи їх драматургічного вирішення. Вибір Мариною пари як конфлікт вірності поклику душі й ідеологічних переконань. Образ Ілька Юги як головного персонажа і коментатора подій.</p> <p>ТЛ: сатирична комедія; необароко.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Харків 20-х років ХХ ст. як столиця культурно-мистецького життя України; сучасний Київський «Молодий театр» - продовжувач традицій театру «Березиль».</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – Б. Брехт, «Копійчана опера»; портрет Миколи Куліша А.Петрицького; документальні фільми «Тягар мовчання»; вистава «Отак загинув Гуска» (Київський театр «Колесо»); діяльність Державного Центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса (Київ)</p>
---	---	--

3	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні віхи життя й творчості митця, його громадянську позицію, визначає основні образи символи роману та може проаналізувати їх; називає і вміє розрізнити героїв-антиподів у романі; пояснює популярність твору в повоєнній Європі та актуальність для нашого часу.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); розрізняє маніпулятивні технології і протистоїть їм (К6; НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює велич героїчної особистості та висловлює ставлення до дій та вчинків героя; розмірковує над ідеєю перемоги добра над злом.</p>	<p>Іван БАГРЯНИЙ (Лозов'ягін) «Тигролови»</p> <p>Основні віхи життя й творчості митця, його громадянська позиція.</p> <p>«Тигролови» - український пригодницький роман з автобіографічними елементами. Проблематика роману: свобода особистості і свобода волі. Жанрові особливості: динаміка сюжету, неоромантичність. Герої-антиподи: Григорій Многогрішного і майор НКВС Медвин та їхній морально-етичний двобій. Символіка роману, ідея перемоги добра над злом. Популярність твору в повоєнній Європі. Актуальність для нашого часу.</p> <p>ТЛ: пригодницький роман; автобіографізм в романі.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – переселення українців до Сибіру, репресії 1920-1930-х років і концентраційні табори; Зелений Клин на Приамур'ї як осередок українства в Сибіру. <i>Мистецький контекст</i> – екранізація Ростиславом Синьком роману «Тигролови» (1994 р.); переклади роману англійською, німецькою, голландською та іншими мовами.</p>
1		<p>Читацький практикум «Щоденник» Олеся Гончара</p> <p>Щоденник письменника як свідчення епохи. «Ключі» до прочитання «Щоденника» як жанру літератури. «Щоденник» О. Гончара як прояв екзистенційних пошуків митця ХХ століття.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає факти з біографії митця, назви творів; розуміє трагізм життя О. Довженка, особливості жанру кіноповісті, специфіку публіцистичного тексту; розповідає історію написання та опублікування «Зачарованої Десни»; визначає порушені проблеми, позицію митця щодо описаних подій; інтерпретує проблематику творів; характеризує образи героїв оповідання «Мати», «Воля до життя»; усвідомлює прочитаний текст, коментує важливі фрагменти, публіцистичні відступи.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); розрізняє маніпулятивні технології і протистоїть їм (К6; НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може розповісти про світову велич Олександра Довженка; висловлює</p>	<p>Олександр ДОВЖЕНКО «Зачарована Десна», «Мати», «Воля до життя»</p> <p>Трагічна й велична творча біографія митця. Класик світового кінемаграфу, засновник поетичного кіно. Романтизм сприйняття світу, який реалізується в настанові «бачити зорі в калюжах». Довженко-графік. Довженко-прозаїк. Довженко - сценарист і режисер кіно. Кіноповість як новаторський жанр і спосіб прояву мистецьких пошуків митця.</p> <p>«Зачарованої Десни» - маніфест величі і краси рідної землі. Автобіографічна основа твору, медитативна сповідальність оповіді. Поєднання минулого і сучасного. Два ліричні герої у творі: малий Сашко і зріла людина. Морально-етичні проблематика кіноповісті.</p> <p>Оповідання «Мати» як гімн невмирущій красі українки. Особливості композиції, часо-просторової організації твору. Образотворення. Публіцистичні елементи оповіді та їхня роль.</p> <p>Новела «Воля до життя». Ідейна домінанта - ніколи не втрачати надії, до останньої миті боротися за життя. Образ Воїна у творі: солдата Івана Карналюка і лікаря-хірурга Миколи Дудка. Психологічний портрет героїв та засоби художнього вираження. Проблема війни і цінності людського життя.</p> <p>ТЛ: кіноповість; психологічний портрет.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – Друга світової війни на території України; політичні репресії післявоєнного часу, пошук шляхів виживання і творчості національних митців за радянської</p>

	своє ставлення до вчинків героїв, про які читав/читала.	влади; культурна політика Радянського Союзу. <i>Мистецький контекст</i> – розвиток кінематографії в Україні; художні фільми О. Довженка «Звенигора», «Земля», «Арсенал». «Автопортрет» О.Довженка періоду війни. Фільм «Зачарована Десна» (реж. Ю. Солнцева). Вячеслав Бігун, екранізація оповідання «Мати».
1		Читацький практикум. Кіноповість як літературний жанр. «Ключі» до прочитання кіноповісті. Синтез вербального і зображального у творі.
10	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає культурно-історичні витоки та естетичний світогляд шістдесятників, розповідає про "шістдесятництво" як феномен українського опозиційного руху; називає і вміє розрізняти представників шістдесятників у літературі і мистецтві; пояснює естетичні засади «шістдесятництва». називає факти життєвого і творчого шляху, пояснює громадянську позицію митців; аналізує поезії, визначає основні жанри, провідні мотиви, художні особливості індивідуального стилю автора.</p> <p><u>Загальнонавчальні компетентності</u> Учень / учениця: знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К 3); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3, 6); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К 6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2);</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> Учень / учениця: усвідомлює і може пояснити роль «шістдесятників» як фундаторів опозиційного руху в радянській системі; формулює своє ставлення до прочитаних творів.</p>	<p>ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК СУСПІЛЬНЕ І МИСТЕЦЬКЕ ЯВИЩЕ Культурно-історичні витоки та естетичний світогляд шістдесятників. Рух до лібералізації і демократизації суспільства у західноєвропейському світі. "Шістдесятництво" як феномен українського опозиційного руху. Дослідження впливу гуманістичної західної культури на формування поглядів шістдесятників. Естетичні засади «шістдесятництва». Поява політичної публіцистики та літературної журналістики. Статті І. Дзюби, Є. Сверстюка, В. Стуса та інших</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – «відлига» після смерті Сталіна, розвінчання «культу особи»; дисидентський рух 1960-х років. <i>Мистецький контекст</i> – творчість композиторів (Л.Грабовський, В.Губа, В.Сильвестров), художників(А.Горська, О.Заливаха, Л.Семикіна, Г.Севрук, В.Зарецький, І. Марчук), акторів (І.Миколайчук, Б.Ступка, Л.Кадилова), режисерів та операторів (С. Параджанов, Л.Танюк, К.Муратова, Л.Осика, М.Ільченко).</p> <p>Василь СИМОНЕНКО «Задивляюся у твої зіниці...», «Є в коханні і будні і свята», «Казка про дурила» Творча біографія митця (О. Гончар про В. Симоненка - «вितязь молодод української поезії»). Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета («Задивляюся у твої зіниці...»). Інтимна лірика В. Симоненка («Є в коханні і будні і свята»). «Казка про дурила» - казка для дорослих, алегорична розповідь про втрачену й віднайдену Батьківщину. Особливості жанру. Поема-містерія. Пошук автором форм історіософського та національного міфотворення.</p> <p>ТЛ: алегорія (поглиблено); поема-містерія. Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – переслідування творчих особистостей; доля В. Івасюка як модель епохи; розвиток журналістики та «самвидавної» публіцистики. <i>Мистецький контекст</i> - документальний фільм «Дисиденти»; живопис - І. Марчук, «Пробудження», В.Зарецький, «Блискавка».</p> <p>*Дмитро Павличко «Два кольори», «Найдовша з усіх доріг» Основні відомості про поета, перекладача, політика і громадського діяча. Громадянські мотиви лірики. Образно-притчевий зріз часу, історії народу, проблеми нації, окремої людини. Пісенна лірика Д. Павличка, її популярність. Вірш «Два кольори», який став народною піснею. Національний колорит поетичних образів, роль антитези. Збірка любовної лірики «Таємниця твого обличчя» (оглядово). Використання фольклорних, персоніфікованих образів для</p>

передачі глибокого почуття кохання («**Найдовша з усіх доріг**»).

***Іван Драч**

«Балада роду», «Крила» («Новорічна казка»)

Основні відомості про поета, сценариста, громадського діяча. Дух шістдесятництва у творчості І. Драча. Новаторство змісту і форми поезій. Новітні підходи до жанру балади. Метафоричність поетичного мислення І. Драча.

«**Балада роду**» зі збірки «Балади буднів» - поєднання філософічних роздумів про загальнолюдські цінності із картинами буденними, приземленими за своїми зовнішніми ознаками, але значними за своєю глибинною суттю.

«**Крила**» («**Новорічна казка**») – метафоричні роздуми про сенс життя людини; образ крил - як вічне прагнення людини до творчої мрії; образ дядька Кирила як символ нездатності людини осмислити висоту духу, нездатність подолати тяжіння мізерних потреб.

Актуальність порушених проблем у баладі для самоусвідомлення людини в сьогоденні.

***Микола Вінграновський**

«Губами теплі і оком золотим», «Цю жінку я люблю»

Основні відомості про поета, прозаїка, перекладача, кіномитця, сценариста.

М. Вінграновський - учень О.Довженка.

Вселюдські, національні мотиви кризь призму «інтимного самозосередження».

Художні засоби вираження емоцій, внутрішніх переживань, пристрасті людини - асоціативність, метафоричність, художня деталь, кольористика.

«**Цю жінку я люблю**» - вірєць інтимної лірики. Поезія про «вічну», одну-єдину любов, яка перемагає труднощі, долає час і простір.

«**Губами теплі і оком золотим**» - вірш з однойменної збірки, у якій органічно переплелися картини природи, спогади дитинства, інтимна лірика, предметна реальність світу, химерія і казка, добра витівка і гумор, затамована жура. Будні природи й людини як світова містерія у творчій уяві митця. Філософічність осмислення буття.

***Борис Олійник**

«Вибір», *«Пісня про матір»

Огляд життя і творчості українського поета, перекладача, дійсного члена НАНУ, голови Українського фонду культури, Героя України. Творчі, жанрові пошуки митця. Мотив синівської вірності, відповідальності перед матір'ю – наскрізний у творчості Б. Олійника. Тематичне розмаїття.

«**Вибір**» - возвеличення прагнення кожної людини мати свій життєвий вибір. Поетика твору, художні тропи, які фокусують ідею твору.

*«**Пісня про матір**» - ушлявлення узагальненого образу усіх матерів і кожної з них; прекрасних жінок, здатних на самопожертву заради своїх дітей. Поетика образу матері.

ТЛ: художня деталь (поглиблено); балада (поглиблено); кольористика в поезії.

Суспільний та мистецький контекст: *Мистецький контекст* - пісні О.Білаша, З. Слободян, Л. Дичко та ін. на слова Д.Павличка. Пісні «Два кольори», «Я стужився, мила, за тобою» на муз. О. Білаша. **Український кінематорграф:** кіностудія ім. О. Довженка (Київ);

		художній фільм «Криниця для спраглих» (сценарій І. Драча, реж. Ю. Ілленка; 1965 р.). творчий тандем Івана Миколайчук і Сергія Параджанова – «Тіні забутих предків».
2	<p>Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> знає основні відомості про життєвий шлях і творчу долю Гр. Тютюнника; визначає перегук стильових рис Г. Тютюнника і В. Стефаніка; пояснює на прикладах творів екзистенціалізм як стильову доміную митця; аналізує образно-символічну систему оповідання.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності <i>Учень / учениця:</i> веде діалог із текстом (автором, героями); задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2); Емоційно-ціннісне ставлення <i>Учень / учениця:</i> усвідомлює і може пояснити прояви національних характерів та національного буття у радянських реаліях; висловлює своє ставлення до теми вічної любові.</p>	<p>Григор ТЮТЮННИК «Три зозулі з поклоном» Основні відомості про життєвий шлях і творчу долю митця. Редакторська і журналістська діяльність (газета «Літературна Україна», видавництво «Веселка»). Гр. Тютюнник – сценарист. Екзистенціалізм як стильова доміную митця. Перегук стильових рис В. Стефаніка і Г. Тютюнника. Образи селян як носіїв високої моралі в умовах складних перепетій життя, як прояв національного буття у радянських реаліях. Гр. Тютюнник – перекладач російського письменника В. Шукшина. Оповідання «Три зозулі з поклоном». «Вічна» тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації. Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивіщує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу. Зміщення часових площин як художній прийом. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї. ТЛ: художній символ; психологічна деталь. Суспільний та мистецький контекст: <i>Мистецький контекст</i> – екранізації за творами Гр. Тютюнника: фільм «Скляне щастя» (1981) (за оповіданням «Син приїхав»), за однойменною повістю автора й творами «Дід Северин» і «Вогник в степу» — кінокартина «Климко» (1983), «Три плачі над Степаном» (1993 р.). «Музей однієї вулиці» (Андріївський узвіз, Київ).</p>
6	<p>Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> знає факти з життя поетеси, назви поетичних збірок, їх тематику, проблематику; характеризує духовний світ Л. Костенко; аналізує поезії (тема, ідея, образна система, художні засоби); з'ясовує риси поетичного стилю; визначає особливості індивідуального стилю.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності <i>Учень / учениця:</i> аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); веде діалог із текстом (автором, героями); задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8); Емоційно-ціннісне ставлення <i>Учень / учениця:</i> усвідомлює і може розкрити духовне життя нації крізь призму долі й почуттів однієї людини.</p>	<p>Ліна КОСТЕНКО «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Життя іде...», «Доля», «Моя любов, я перед тобою», «Маруся Чурай» Творчий шлях. Громадянська позиція митця. Роль та значення у суспільному та культурному житті України. Особливості індивідуального стилю (філософічність, історизм мислення, традиційність, інтелектуалізм, публіцистичність). «Страшні слова, коли вони мовчать» - ліричний роздум про значення слова в житті людини, суть мистецтва. «Життя іде...» - роздуми поетеси про сенс життя. Засоби персоналізації для передачі стрімкий стрімкості часу, миттєвості людського життя в часі. «Доля» - поезія про нелегку долю поета. Символічний образ «чудернацького базару», де продаються долі. «Моя любов, я перед тобою» - роздум про збереження особистості у вирі розбурханих почуттів ліричної героїні. Поетичні форми вираження почуттів. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах «Маруся Чурай». Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання. Центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна свобода людини. Значення роману у житті України. Пісні Марусі Чурай (повторення вивченого в попередніх класах). ТЛ: роман у віршах. Суспільний та мистецький контекст: <i>Мистецький контекст</i> - музика пісень О. Богомолець на слова Л. Костенко; поезія Л. Костенко у виконанні Сестер Тельнюк.</p>
6	Предметні компетентності	Василь СТУС

	<p>Учень / учениця: знає трагічний життєвий шлях і творчу біографію митця; самостійно аналізує поезію: провідні мотиви й образи, філософську складову, художні засоби; аналізує творчість митця крізь призму особистого екзистенційного вибору, віри в себе; знає основні тези та може сформулювати ідею твору про П. Тичину «Феномен доби».</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може охарактеризувати творчість Василя Стуса як вірець «стоїчної» поезії у світовій ліриці.</p>	<p>«Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», *«Господи, гніву пречистого...», «На колимським морозі»; * «Мені зоря сіяла нині вранці»; *«Як добре те, що смерті не боюсь я..»; «Пам'яті Алли Горської». «Феномен доби (сходження на голгофу слави)» (оглядово)</p> <p>В. Стус - український поет, перекладач, прозаїк, літературознавець, правозахисник. Один із найактивніших представників українського культурного руху шістдесятників. Загальний огляд творчості (відчуження від світу, проблема вибору, стан трагічної самотності й активної дії, формування себе; атмосфера розтлінного духу тоталітарної системи). Узагальнені образи крізь призму індивідуальної долі. Поезія Стуса – вірець «стоїчної» поезії у світовій ліриці («Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», «Господи, гніву пречистого...»). Екзистенційна (буттєва) проблема вибору, віра в себе, надія на здолаття всіх перешкод. Упевненість у своєму виборі («Як добре те, що смерті не боюсь я..») . Приклад великої мужності й сили духу («На колимським морозі», «Пам'яті Алли Горської»).</p> <p>«Феномен доби (сходження на голгофу слави)» (оглядово) – філософсько-екзистенційний роздум про Митця у тоталітарному суспільстві. В. Стус про П. Тичини: «В історії світової літератури, мабуть, не знайдеться іншого такого прикладу, коли б поет віддав половину свого життя високій поезії, а половину – нещадній боротьбі зі своїм геніальним обдаруванням».</p> <p>ТЛ: «стоїчна» поезія; екзистенціалізм (поглиблено).</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – погроми шістдесятників 12-14 січня 1972 року; політичні репресії, арешти і тюремні етапи Є. Сверстюка, В. Марченка, В. Чорновола, В. Овсієнка та інших. Смерть В. Стуса, О.Тихого та Ю. Литвина в таборах та «повернення» до Києва (перепоховання 19 листопада 1989). <i>Мистецький контекст</i> - портрет Василя Стуса В. Зарецького (1989–1990 рр.). Документальні фільми «Просвітлої дороги свічка чорна», «Дисиденти». Вистави за поезією В. Стуса: поетична композиція (1989, Львівський молодіжний театр), «Птах душі» (1993, київський мистецький колектив «Кін»), «Іду за край» (2006, Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки, Київ) та ін. Документальний фільм «Просвітлої дороги свічка чорна» (1992).</p>
1		<p>Читацький практикум «Листи до матері з неволі» Валерія Марченка. «Ключі» до читання епістолярію. Листи Валерія Марченка як свідчення епохи.</p>
10	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про літературний процес 50-х-90-х рр. ХХ ст., визначає поширені жанри літератури та тематику; називає і вміє розрізнити представників епохи та їхні твори; пояснює причини звертання до історичної тем; розрізняє різновиди епічної великої прози.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: розвиває абстрактне мислення (К3); постійно поповнює власний словниковий запас (К 6); аналізує життєву ситуацію з певної позиції (К 7); зіставляє специфіку</p>	<p>ЛІТЕРАТУРА ЕПОХИ «СОЦІАЛІСТИЧНОГО РЕАЛІЗМУ» (ОГЛЯДОВО) Літературний процес 50-х-90-х рр. ХХ ст. Переважання епічних форм. Жанрова і тематична специфіка. Перевага ідеологічного начала у творах соціалістичного реалізму. Причини звертання до історичної тематики. Особливості поетики. Огляд творчості. Олесь Гончар «Собор» - проблемно-філософський роман, у якому важливі соціальні та національні проблеми розглядаються крізь призму вічних гуманістичних істин, якими мусить керуватися людська цивілізація, щоб не прийти до свого остаточного руйнування і знищення. Василь Земляк «Лебедина зграя» як зразок «химерної прози». Проблематика революції і громадянської війни крізь призму національних характерів і типів. Особливості</p>

	<p>розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К 9); знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну (К 3); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (КЗ, б); визначає межі власного знання і незнання, відрізняє нове знання від уже відомого (К 6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може пояснити особливості творчості митців епохи «соціалістичного реалізму», причини появи історичної тематики та «хімерності» оповідної манери; визначає значення цих творів для української літератури.</p>	<p>жанру і стилістики письма.</p> <p>Павло Загребельний «Роксолана» - масштабний історичний роман про часи XV-XVI ст. про дивовижну долю дівчини з Прикарпаття - дочку священика з міста Рогатин Івано-Франківської області Лісовську Анастасію, яка стала дружиною Сулеймана I.</p> <p>Роман Іваничук «Мальви» - історичний роман про зраду і яничарство. Історична основа твору – активна діяльність яничарського корпусу в Османській імперії 1638 – 1648 рр. Особливості характеротворення персонажів.</p> <p>Валерій Шевчук. «Дім на горі» - роман-балада про любов. Ідея формування особистості через психо-інтуїтивне пізнання її долі, за умови, що вона творилася не лише за логікою національної доцільності, а й слідує передусім за почуттями.</p> <p>Т.Л.: «хімерний роман»; «роман-балада»; проблемно-філософський роман.</p>
4	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає життєвий і творчий шлях кримськотатарського письменника, знає і може розповісти про літературу як відображення історії кримськотатарського народу; пояснює символічність образу Сабирли.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця: аргументовано і грамотно висловлює власну думку щодо обговорюваних питань (К6, 8; НЛ-2); толерантно дискутує, відстоює власну думку з питань, на які існують різні точки зору (К1, 2, 8; НЛ-2); розрізняє маніпулятивні технології і протистоїть їм (К6; НЛ-2); визначає роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах (К 9).</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: визнає право кожного народу на самовираження та гідне життя на своїй землі.</p>	<p>КРИМСЬКОТАТАРСЬКА ЛІТЕРАТУРА Ервін Умеров «Самотність»</p> <p>Життєвий і творчий шлях кримськотатарського письменника як відображення історії народу. Е.Умеров – король сучасної кримськотатарської малої прози. Тема депортації кримських татар - наскрізна у творчості митця. «Самотність» - розповідь про останній день життя пса Сабирли, через відчуття якого подано найдраматичнішу сторінку в історії кримських татар. Символічність образу Сабирли.</p> <p>ТЛ: художня деталь (поглиблено); алегорія (поглиблено).</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – депортація народів у політиці радянської влади; трагедія народу і культури як реалізація «дружби народів».</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – збірка кримськотатарських письменників «Дні нашого життя», видавництво художньої літератури Узбекикої РСР до декади мистецтва і літератури Узбекистану в Москві (1959) як відображення національної політики у в радянській ідеології; творчість Юсуфа Болата. Художній фільм "Хайтарма" (2013, режисер Ахтем Сейтаблаєв).</p>
16	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає про постмодернізм як продукт постіндустріальної епохи; визначає та характеризує стильове розмаїття, експериментаторство, пошуки нових форм і нових тем; називає і вміє розрізнити представників українського постмодернізму та їхні твори; аналізує обрані твори щодо жанрово стильової та ідейно-тематичної специфіки; знає і може схарактеризувати особливості постмодерної поетики обраних творів.</p> <p>Загальнонавчальні компетентності Учень / учениця:</p>	<p>ПОСТМОДЕРНІЗМ І ПОСТПОСТМОДЕРНІЗМ</p> <p>Постмодернізм як продукт постіндустріальної епохи. Історико-культурна ситуація наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Визначальні риси постмодернізму. Стильове розмаїття, експериментаторство, пошуки нових форм і нових тем. Література масова, популярна (її інтенсивний розвиток). Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 1990-х років, його риси.</p> <p>Постпостмодернізм і література сьогодення. Естетика постпостмодернізму. Риси стилю.</p> <p>Поезія: <i>*Гор Римарук, «Обнови»</i> - типова постмодерна стилістика й поетика вірша; центральна ідея - покликання й призначення людини на землі, коли завжди є проблема вибору життєвого шляху.</p>

<p>знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну) (К 3); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (КЗ, 6); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К 6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8, НЛ-2); вказує на прояви національного мислення, світовідчуття в характерах героїв (К 8); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1); визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8);</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Учень / учениця: усвідомлює і може пояснити зв'язок української постмодерної літератури із суспільно-політичними процесами в Україні, а також зі зміною естетичних ознак і проявів у світовій культурі і мистецтві кінця ХХ – поч. ХХІ ст.</p>	<p>*Василь Герасим'юк, «Аркан» - філософський верлібр про призначення чоловіка в житті, про чоловічу дружбу. Юрій Андрухович, *«Астролог», *«Пісня мандрівного спудея», *«Козак Ямайка» Юрій Іздрик, «вишиванка», «молитва» - Ю.Іздрик як один із творців «Станіславського феномену»; пошук форм вираження нового світовідчуття і нового світогляду у поезії; роль візуалізація у творчості поета (ідея і візуальний прояв «вишиванки»); синтез національного і загальнолюдського у його творчості; спосіб поетичного вираження почуттів в естетиці постмодернізму. Марія Матіос, «Триєдина перспектива (цикл); «Прості вірші» (цикл) – поезія як прояв сильної жінки у сучасному світі, яка може залишатися жіночною. Сергій Жадан, «Музика, очерет...», «Смерть моряка». Збірка «Тампліери» - поетичний щоденник за 2015-й – першої половини 2016 року. Широкий жанрово-тематичний діапазон поезії – від публіцистики до лірики. Сергій Жадан про збірку: ««Тампліери» – 39 віршів про війну, яку ніхто не оголошував, про біль, із яким ніхто не може впоратися, про любов, від якої ніхто не може відмовитися, та надію, на якій усе тримається».</p> <p>Проза, есе: *Галина Пагутяк, «Зачаровані музиканти» - роман фейерія; села й містечка Галичини як прояв місцевого колориту та історичного тла оповіді; містичні і міфологічні алюзії в романі; ідея єдності людини з її витокami і природою, в якій вона живе; особливість авторського стилю письменниці. *Мирослав Дочинець, «Криничар». Юрій Андрухович, «ShevchenkoisOK» - есе, у якому автор звертає увагу на потребу нового осмислення класичної літератури. Актуальність потреби пошуку Тараса Шевченка з «людським обличчям». Оксана Забужко, «Казка про калинову соплку» - повість-притча; міфологічна основа повість; жіноча версія легенди про Каїна і Авеля, яка обертається напруженою психологічною драмою. Образи сестер – Ганни-панни та Олени як казкові моделі дідової і бабиної дочки. Понадчасовість образу-символу калини у повісті. Сергій Жадан. «Ворошиловград», * «Інтернат». «Ворошиловград» - твір жорсткий, меланхолійний та реалістичний про людину, яка намагається протистояти тиску бездуховного прагматизму сьогодення і відвойовує своє право на буття. Часові шари та їхнє переплетіння в романі. «Вчорашнє» як екзистенційна сталість для героїв твору. Система образів і персонажів роману. Марія Матіос, «Майже ніколи не навпаки» - сімейна сага в новелах. Міфологічні витоки в романі. Біблійні алюзії та їхня роль. Особливості оповіді і характеротворення. Софія Андрухович, «Фелікс. Австрія» - бестселер по-галицьки. Зображення епохи через хронотоп провінційного містечка. Особливості оповіді – щоденник головної героїні Стефи. Психоаналітичні підвалини системи персонажів. Урбаністичний психологічний роман новітнього часу.</p> <p>Драматургія Олександр Ірванець, «Маленька п'єса про зраду» - жанр антимюзиклу; типово постмодерні літературні і музичні ремінісценції й алюзії. Центральна тема - розгляд феномену зради, виявлення її природи на всіх рівнях: інтимних, дружніх стосунках, в певному соціальному середовищі, в суспільстві в цілому, в конкретному часі, за</p>
--	---

		<p>певних політичних умов і незалежно від них.</p> <p>Т.Л. постмодернізм як художній напрям.</p> <p>Суспільний та мистецький контекст: <i>суспільний контекст</i> – розпад Радянського Союзу; зміна етичних і естетичних засад у суспільному житті і творчості; відкритість кордонів і культурний обмін з країнами Європи та світу.</p> <p><i>Мистецький контекст</i> – У. Еко, «Ім'я троянди», П. Зюскінд, «Запахи»; пост-рок у музиці; концептуальний живопис; угруповання «Бу-БА-БУ»; «Станіславський феномен» та інші.</p>
1		<p>Читацький практикум</p> <p>Читання творів сучасної актуальної літератури. «Ключ» до прочитання постмодерних і постпостмодерних творів. Деконструкція і дешифрація як один із методів прочитання.</p>
4	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця: знає імена письменників-земляків та назви їхніх творів, аналізує прочитане: визначає проблематику, характеризує образи-персонажі;</p> <p><u>Загальнонавчальні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця: визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8, НЛ-2); веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо; дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставиться до висловлених думок (К 1);</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p>Учень / учениця: виражає шанобливе ставлення до людей творчих професій.</p>	<p>ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ</p> <p>Ознайомлення з письменниками-земляками та їхніми творами.</p>
6	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця: знає основні ознаки літературних напрямів; називає вивчені твори, імена героїв; характеризує проблематику, художньо-стильові особливості; окреслює місце української літератури у взаємозв'язках з європейською і світовою літературою і культурою.</p> <p><u>Загальнонавчальні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця: знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її, виокремлює головну і другорядну) (К 3); згортає і розгортає текстову інформацію, аналізує, систематизує й узагальнює її, представляє у формі таблиці, схеми тощо і навпаки (К3, 6); визначає межі власного знання і не-знання, відрізняє нове знання від уже відомого (К 6); висловлює міркування з приводу змісту твору, порушених проблем, проводить аналогії із сучасним життям (К 1, 8);</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p>Учень / учениця: визначає роль прочитаного для особистісного і читацького розвитку (К 8).</p>	<p>УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО</p> <p>Бесіда про твори, вивчені упродовж навчального року. Зосередження уваги на їхніх художніх особливостях, новаторстві (на тлі відповідного відрізка часу).</p>

ДОДАТОК 1

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Предметні знання і вміння

(предметна складова)**Учень / учениця****знає:**

- назви літературних напрямів, імена представників, стильові ознаки (провідні теми, ідеї, жанри, характеристика героя, художні особливості);
- пам'ятні місця, пов'язані з життям і творчістю видатних митців України і світу;
- основні факти з життя і творчого шляху, ознаки стилю письменників, творчість яких вивчається текстуально, їхню роль у літературному процесі;
- назви, зміст, тематику, проблематику, імена і риси характеру героїв, жанрові і мовно-стилістичні особливості творів, які вивчаються;
- специфіку втілення традиційних тем, образів, сюжетів і мотивів у художніх творах різних часів і народів;
- імена сучасних поетів, прозаїків, драматургів, у т. ч. письменників-земляків, назви угруповань, характерні ознаки стильових і тематичних пошуків; зміст творів, визначених для текстуального вивчення, імена, риси характеру героїв.
- про історичний контекст творення української літератури ХХ ст. в Україні (чергування періодів активної творчої діяльності і «затишся» через втручання влади в мистецький процес, репресії проти української інтелігенції) і в еміграції; основні тенденції розвитку сучасної літератури;
- основні стильові ознаки реалізму і модернізму (різноманітних їх течій), постмодернізму: провідні теми, ідеї, жанри, характеристика героя, художні особливості;
- назви літературних угруповань різних періодів, імена найяскравіших представників;

Учень / учениця

- пояснює об'єктивну зумовленість зміни літературних напрямів, називає основні стильові ознаки їх, спільні закономірності розвитку в різних літературах, видах мистецтва, специфіку прояву в українському мистецтві і літературі;
- називає й характеризує основні періоди розвитку української літератури в Україні та поза її межами: літературні напрями і їх представників, тематику, проблематику, характеристику героя, стильові особливості;
- розповідає про цікаві факти з життя письменників, творчість яких вивчається текстуально, характеризує особливості їх світобачення і стилю;
- називає художні твори, аналізує їх у єдності змісту і форми з урахуванням принципів діалогічності: інтерпретує зміст, визначає жанр, тему, мотиви, проблематику, характеризує образи-персонажі (образ ліричного героя в поезії), композиційні, мовно-стилістичні особливості;
- проводить аналогії між літературними фактами й іншими явищами культури, розглядає художній твір в культурологічному контексті;
- веде діалог із текстом (передбачає зміст, ставить запитання різних видів тощо), визначає на цій основі авторські й особистісні смисли;
- активно послуговується літературознавчими термінами: *літературний напрям, етнічне, національне і загальнолюдське в літературі, соціально-побутова повість, повість-хроніка, соціально-психологічний роман, поезія у прозі, драма, трагікомедія, філософська поезія, сонет, реалізм, модернізм, імпресіонізм, експресіонізм, неоромантизм, символізм, неореалізм, соціально-психологічна новела, драматична поема, драма-феєрія, алюзії, типовий характер, літературний прототип, індивідуальний стиль письменника, художня деталь, підтекст, «розстріляне відродження», авангардизм, футуризм, неокласицизм, сонет, новела, роман у новелах, усмішка, сатирична комедія, філологічний водевіль», роман-хроніка, кіноповість, автобіографічна повість, медитація, екзистенційна лірика, роман у віршах, бароко, необароко, «химерна проза», соцреалізм, інтертекстуальність, постмодернізм;*
- розрізняє класичну і масову літературу;

- зіставляє художні твори в різних аспектах (проблемно-тематичному, образному, сюжетному та інших);
- виявляє національні образи світу і характери в художніх творах, спільне і відмінне в авторській позиції митців;
- складає анотацію, тези, конспект, писати рецензії, твори-роздуми проблемного та літературно-публіцистичного характеру за одним чи кількома вивченими творами, готує доповіді, реферати, проекти на літературно-мистецькі теми за кількома джерелами;
- аналізує самостійно незнайомий твір;
- розглядає процес розвитку української літератури в контексті загальноєвропейського і світового мистецтва;

Загальнонавчальні вміння (надпредметна складова)

I. Організаційно-діяльнісні:

З допомогою вчителя (самостійно) учень / учениця:

- аналізує умову завдання, його вимоги, формулює навчальну проблему, пропонує спосіб її розв'язання, прогнозує можливий результат діяльності;
- визначає зміст, цілі, обсяг навчальної діяльності на урок (тему), способи опрацювання навчального матеріалу; планує (виробляє алгоритм дій), організовує (добирає необхідні засоби навчання (підручник, посібники, статті, Інтернет-ресурси), визначає, чия допомога потрібна) і здійснює її;
- визначає послідовність формування читацьких умінь, якостей, розробляє індивідуальний навчальний маршрут, працює за ним, за потреби коригує;
- володіє різноманітними способами саморефлексії і самоконтролю, аналізує й оцінює результативність на основі самостійно вироблених критеріїв, визначає причини труднощів у навчанні, планує усунення прогалин (досягнення нереалізованих цілей);

II. Інформаційні:

З допомогою вчителя (самостійно) учень / учениця:

- добирає джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; обирає зручну для себе форму фіксації і представлення інформації; перевіряє одержану інформацію;
- знаходить необхідну інформацію у підручнику й інших друкованих і електронних джерелах, критично осмислює її; групує й узагальнює матеріал, робить висновки;
- згортає і розгортає текстову інформацію, представляє її у формі таблиці, схеми тощо і навпаки;
- володіє різноманітними читацькими стратегіями (читання-сканування, ознайомлювальне, динамічне, вибіркоче, повільне, діалогічне читання);
- готує реферативні огляди опрацьованої літератури;
- здійснює самоаналіз роботи з інформацією.

III. Комунікативні:

З допомогою вчителя (самостійно) учень / учениця:

- визначає тему і мету спілкування, формулює висловлення залежно від мети спілкування і об'єкта мовлення;
- володіє прийомами «активного слухання»: «чути» співбесідника, задає уточнюючі питання, сприймає й поважає іншу точку зору;
- дискутує на літературні та публіцистичні теми, критично ставитися до висловлених думок під час полеміки, переконливо і толерантно висловлює власні судження;
- продовжує і розвиває думку співбесідника, формулює зв'язну відповідь на висловлювання опонента, виробляє спільну позицію з дискусійних питань;
- веде діалог із текстом (автором, героями): задає запитання, прогнозує зміст тощо;

- сприймає й оцінює життєві явища, події, людей з позицій національних і загальнолюдських цінностей;
- пише тексти творчого характеру, присвячені окремим темам, використовуючи відповідні стилі;
- досліджує джерела, збирає матеріали, що стосуються видатних діячів літератури, досягнень в галузі літератури і культури, готує доповіді на різноманітні літературні теми.

IV. Пізнавальні:

З допомогою вчителя (самостійно) учень / учениця:

- аналізує, узагальнює, систематизує одержану інформацію, визначає причинно-наслідкові зв'язки між фактами, явищами, робить висновки;
- визначає необхідність додаткової інформації, її сутність;
- виокремлює головну думку, факт, явище з-поміж інших, знаходить у тексті ключові фрази, слова;
- визначає межі власного знання і не-знання; відрізняє нове знання від уже відомого;
- встановлює міжпредметні зв'язки.
- визначає аспект аналізу (порівняння);
- формулює проблему, пропонує шляхи її вирішення;
- доводить думку за допомогою різних методів (індукції, дедукції, за аналогією);
- визначає раціональні і нераціональні способи виконання завдань.

Ціннісно-сміслові ставлення (особистісна складова)

Учень / учениця:

- розмірковує про...

...глобальні проблеми екології світу, природи і роль людини в ньому, про уміння творити добро, любов і милосердя;

... потребу духовної єдності, довіри, відданості – всього, що несе справжня любов і ненависті до рабського духу, героїзму самопожертви, що постає з любові до людини, людей; одвічну моральну проблему страху перед вільним словом і думкою;

...особливості світосприйняття українців, національний характер, народну мораль і етику;

...важливість культурної самоідентифікації для успішної адаптації в сучасному інформаційному глобалізованому світі;

...оригінальність експресіоністичного художнього стилю як глибоко особистісного, емоційного ставлення до зображуваного;

... про швидкоплинність часу, про зв'язок з майбутнім, про час — історичний і космічний, об'єктивний і суб'єктивний.

...зв'язок внутрішньої свободи митця з процесом його творчості;

... прагнення особистості до ідеалів Краси, внутрішньої гармонії зі світом природи, духовного зростання;

...особистісне ставлення до спільних естетично-стильових засад творчості прозаїків 20-х років ХХ ст. – концепції людини;

... особливості художнього світобачення письменника;

- усвідомлює, що...

...життєва позиція кожної людини впливає на загальний стан життя суспільства;

...компромісні рішення можуть призводити до негативних наслідків;

...нищення історичної пам'яті, несправедливість і жорстокість суспільства, яке нехтує всіма нормами моралі, породжує моральних калік – «пропашу силу»;

...літературні твори з поетикою імпресіонізму стали самостійною й оригінальною літературою, що синтезувала душу народу в образах художньої творчості.

...процес повернення народів до своїх етнічних вір – це процес екологізації суспільства, єдності з природою, прагнення жити багатим духовним життям;

... мистецтво є засобом саморозкриття особистості, віддушиною для духовних сил;

... поезія і проза змінюються і перевтілюється, набувають нового звучання й несподіваних відтінків;

... доля твого власного світу залежить від пройдених з гідністю випробувань.

... мова – це п'ята ефірна стихія, яка облягає національний простір, і зменшення її сфери призводить до утворення своєрідних озонових отворів, через які вривається чорна енергія, що деморалізує народ (Павло Мовчан);

... у житті важливим є переваги духовного над матеріальним;

... духовно розвинена людина усвідомлює себе і може свідомо керувати своїми вчинками, підпорядковуючи їх нормам моралі та права, спрямовуючи їх на досягнення суспільно значущих цілей;

... поняття гідності і честі, мужності і сили духу – національні ідеали.

– **виявляє...**

... ставлення до героїв літературних творів;

... актуальні для себе проблеми;

... повагу до самотності художньо тексту;

... естетичну цінність творів

... самостійність мислення, уміння аргументовано доводити власні судження, поліпшення якості монологічного мовлення, відчувати наसолоду від прочитаних творів;

– **оцінює...**

... вчинки персонажів у зв'язку з порушеними автором проблемами;

... літературний твір у процесі інтерпретації;

– **висловлює...**

... оцінні судження щодо подій, образів, тем, ідей, втілених у художньому творі і культури різних народів,

– **відчуває...**

... внутрішній стан персонажів, ставлення автора до них;

– **рекомендує...**

... вподобаний твір, обґрунтовуючи своє ставлення до нього;

– **називає...**

... значущі для себе національні і загальнолюдські цінності;

– **визначає і оцінює...**

... основні тенденції розвитку української літератури;

... своє враження від прочитаного;

– **відтворює і пояснює...**

... враження, отримані у процесі читання літературних творів.

– **самовиражається...**

... через особистісний досвід у сприйманні літератури як мистецтва слова.

СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ

- Іван Нечуй-Левицький.** «Гетьман Іван Виговський».
- Іван Франко.** «Мойсей», «Перехресні стежки».
- Іван Карпенко-Карий.** «Хазяїн», «Сава Чалий».
- Михайло Коцюбинський.** «Що записано в книгу життя».
- Ольга Кобилянська.** «Земля», «Людина», «Царівна».
- Василь Стефаник.** Новели.
- Леся Українка.** Драматичні поеми.
- Євген Плужник.** Поезії.
- Григорій Косинка.** Оповідання.
- Остап Вишня.** Вишневі усмішки.
- Олег Ольжич.** Поезії.
- Олена Теліга.** Поезії.
- Павло Тичина.** «Ой не крийся, природо, не крийся», «Енгармонійне», «Скорбна мати», «Дума про трьох вітрів», «І Белий, і Блок», «Мадонно моя...», «Золотий гомін» та ін.
- Микола Зеров.** Поезії, переклади.
- Юрій Клен.** Поезії, поеми, «Спогади про неокласиків».
- Євген Плужник.** «Галілей», «Недуга».
- Микола Бажан.** «Гофманова ніч», «Сліпці», «Будівлі», «Нічні концерти».
- Микола Хвильовий.** «Повість про санаторійну зону», «Дорога й ластівка», «Сентиментальна історія», «Іван Іванович», «Вальдшнепи».
- Юрій Яновський.** «Голлівуд на березі Чорного моря», «Байгород», «Чотири шаблі».
- Григорій Косинка.** «В житах», «Гармонія», «На золотих богів», «Фавст».
- Микола Куліш.** «Маклена Граса», «Народний Малахій».
- Віктор Домонтович.** «Романи Куліша», «Аліна і Костомаров», «Доктор Серафікус».
- Майк Йогансен.** Поезії, «Подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у Слобожанську Швейцарію».
- Євген Маланюк.** Поезії; «Нариси з історії нашої культури».
- Ольга Лятуринська.** Поезії.
- Іван Багряний.** «Огненне коло», «Сад Гетсиманський», «Людина біжить над прірвою».
- Тодось Осьмачка.** «Старший боярин», «Ротонда душогубців», «План до двору».
- Улас Самчук.** «Волинь», «Юність Василя Шеремети», «Морозів хутір» (перша частина трилогії «Ост»), «Марія».
- Олесь Гончар.** «Тронка», «Людина і зброя», «Лонка», «Собор».
- Ліна Костенко.** Поезії, «Берестечко», «Сніг у Флоренції», «Дума про трьох братів неазовських».
- Григір Тютюнник.** Новели, оповідання.
- Ігор Калинець.** Поезії.
- Василь Голобородько.** Поезії, збірка «Українські птахи в українському краєвиді».
- Микола Воробйов.** Поезії.
- Василь Герасим'юк.** Поезії.
- Ігор Римарук.** Поезії.
- Василь Стус.** Поезії, листи.
- Володимир Дрозд.** «Спектакль», «Самотній вовк».
- Євген Гуцало.** «Позичений чоловік», оповідання.
- Павло Загребельний.** «Роксолана», «Я, Богдан (Сповідь у славі)».
- Валерій Шевчук.** «Юнаки з огненної печі», «Місяцева зозулька з ластів'ячого гнізда» та ін.
- Роман Іваничук.** «Черлене вино», «Журавлиний крик».
- Анатолій Дімаров.** «Містечкові історії», «Ідол», «Прожити й розповісти».
- Василь Барка.** «Океан», «Жовтий князь».

Ярослав Стельмах. «Синій автомобіль».

Юрій Мушкетик. «Яса».

Євгенія Кононенко. «Імітація», «Ностальгія», оповідання.

Галина Пагутяк. «Слуга з Добромиля», «Королівство», «Урізька готика», «Магнат», «Сентиментальні мандрівки Галичиною»

Оксана Забужко. Поезії, «Дівчатка», «Інопланетянка».

Євген Пашковський. «Щоденний жезл».

Степан Процюк. «Інфекція», «Десятий рядок», «Під крилами великої Матері»

Юрій Іздрик. «Воццек».

Марія Матіос. «Солодка Даруся», «Нація».

Тарас Прохасько. «НеПрості».

Таня Малярчук. «Божественна комедія».

Василь Шкляр. «Залишенець», «Маруся».

Електронні ресурси:**Загальноосвітні**

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
2. Бібліотека української поезії (<http://poetry.uazone.net>).
3. Сучасна українська література (<http://ukrlit.kma.mk.ua>).
4. Український центр (<http://ukrcenter.com>).
5. Мережева бібліотека української літератури (<http://www.ukrib.km.ru>).
6. Портал "Кобзар.інфо" Гуманітарні науки (<http://www.kobzar.info>).
7. Освітній портал ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА (<http://pedpresa.com>)
8. ВікіОсвіта – мережеве об'єднання учасників навчально-виховного процесу <http://eduwiki.urau.net.ua>
9. Український Вікіпідручник, відкрита та вільна бібліотека навчальної літератури <http://uk.wikibooks.org>
10. Мала Академія Наук України <http://www.man.gov.ua>
11. Учительський он-лайн журнал <http://www.teacherjournal.com.ua>
12. Освіта.ua. Сайт для вчителя, вихователя, керівника <http://osvita.ua>
13. Острів знань <http://ostriv.in.ua>
14. Навчальний портал Школа.ua. Розділ порталу «Вчителям» представляє методичну та навчальну літературу для педагогів <http://shkola.ua>
15. Український освітній портал. Розробки уроків і сценаріїв до свят. Методичні матеріали. Наочність до уроків <http://www.teacher.in.ua>
16. Банк інтернет-портфоліо вчителів <http://www.bankportfolio.ru>
17. Все для вчителя <http://www.koncpekt.org.ua>
18. Записник сучасного вчителя <http://notatka.at.ua>
19. Творчий учитель <http://wecreative.ucoz.ru>
20. Літературно-художній журнал «Дніпро» <http://www.dnipro-ukr.com.ua>
21. Освітня мережа України www.ednu.kiev.ua
22. Європейський освітній портал www.eu-edu.org
23. Освітній портал www.osvita.org.ua
24. Каталог "Бібліотеки України" www.ukrilibworld.kiev.ua
25. База даних «Законодавство України» www.zakon.rada.gov.ua
26. Портал «Діти України» www.children.edu-ua.net
27. Український центр оцінювання якості освіти www.testportal.gov.ua
28. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта" www.narodnaosvita.kiev.ua
29. Слово вчителя www.konserg.ucoz.ua
30. Освітній портал «Розумники» <http://rozumniki.ua/categori/elektkonni-pidruchniki-3/htm>.

Для вчителя-філолога

1. <http://www.ukrmoval.dp.ua> – українська мова та література. Методичні матеріали до уроків, олімпіад та конкурсів. Календарне планування, тематична атестація, атестація учителя, розробки уроків.
2. <http://vk.com/uabooks> – українські аудіокниги.
3. <http://www.dilovamova.com> – українське ділове мовлення.
4. <http://www.library.lg.ua> – літературна спадщина Бориса Грінченка.
5. Електронная библиотека украинской литературы <http://sites.utoronto.ca/elul>
6. Поетика, бібліотека української поезії <http://poetry.uazone.net>
7. "Буквоїд", книжковий портал <http://bukvoid.com.ua>
8. "Словopedia", онлайн-словники <http://slovopedia.org.ua>
9. Матеріали про літературу кінця ХХ - початку ХХІ ст. <http://ukrainezosh75.blogspot.com/p/11.html>

10. Художня українська література, матеріали для школи: розробки уроків, календарно-тематичне планування ukrlitera.ru
11. Online тести з української мови та літератури; довідники, кросворди, розробки уроків, презентації, аудіо- та відеоматеріали з української літератури тощо <http://skripnikmarina.ucoz.ua>
12. Цікавий матеріал з літератури <http://eureka.ucoz.ua>
13. Блог "Еверест філології" <http://tsybuljanskabigmirnet.blogspot.com>
14. Гіпермаркет знань <http://school.xvatit.com>
15. Сайт інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету ім. Б.Грінченка http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=59&Itemid=61
16. Українська поезія. За алфавітом <http://pysar.net/vidu.php>
17. Українська література <http://www.parta.com.ua/ukr>
18. Пряме посилання на сторінку з уроками: http://www.parta.com.ua/ukr/school_program
19. Українська література - готуємося до іспитів (ЗНО) <http://www.ukrlitzno.com.ua>

Інтернет-ресурси за темами

10 клас

Повторення вивченого.

Поняття стилю, напряму, течії: http://studopedia.ru/16_6797_doba-postmodernizmu.html.
 Художньо-стильові напрями і течії в літературі <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/techii/>.
 У форматі ЗНО. Основні літературні напрями https://vk.com/page-51201531_44442957;
 Напрями та течії, автори та їх твори для ЗНО http://ukrlit2013.at.ua/news/napryami_ta_techiji_avtori_ta_jikh_tvori_dlja_zno/2013-05-26-10;
 Таблиці з української літератури: твір, автор, жанр, художній напрям, дати <http://zno.if.ua/?p=121;>
 Художньо-стильові напрями й течії в літературі <http://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/2672-khudozhno-stilovi-napryami-j-techiji-v-literaturi>

Вступ

Умови розвитку української літератури в II пол. XIX ст. <http://dovidka.biz.ua/umovi-rozvitku-ukrayinskoyi-literaturi-v-ii-pol-hih-st/>. Літературний процес 70 – 90-х років XIX ст. <http://lessons.com.ua/literaturnij-proces-70-90-x-rokiv-xix-st.>
 Українська література, мистецтво та музика у другій половині XIX ст.: <http://ukrmap.su/uk-uh9/1056.html>.
 Імпресіонізм у живописові: <http://impressionnisme.narod.ru;>

Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ.

І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, І. Карпенко-Карий.
 Онлайн-курс «Лайфхаки з української літератури» <https://www.youtube.com/watch?v=n74FMIRZkeA;>
 Нечуй-Левицький. <http://www.ukrlit.vn.ua/author/nechuy.html>; <http://www.bookland.net.ua>.
 Українське малярство. [http://qwewerw.blogspot.nl/;](http://qwewerw.blogspot.nl/)
 Сологуб Н. Незнаний Іван Нечуй-Левицький у праці «Світогляд українського народу»: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2013_79_4;
 Висловлювання відомих людей про письменника <http://ukrclassic.com.ua/katalog/n/nechuj-levitskij-ivan/3363-vislovlyuvannya-vidomikh-lyudej-pro-tvorchist-ivana-nechuj-levitskogo;>
 Реалізм <http://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/2782-realizm-viznachennya;>
 Електронна книга «Кайдашева сім'я» https://web.archive.org/web/20140326133742/http://ukrlit.org/Nechui-Levytskyi_Ivan_Semenovych/kaidasheva_simia/

Е-презентація «Кайдашева сім'я» <http://svitppt.com.ua/ukrainska-literatura/i-s-nechuylevickiy-kaydasheva-simya-socialnopobutova-povisthronika-rea.html>

Фільм «Кайдашева сім'я» https://www.youtube.com/watch?v=U_ZoCXvE5A8

Вистави «Кайдашева сім'я» <https://www.youtube.com/watch?v=LJhiU3MwcJw>,
<https://www.youtube.com/watch?v=n7BSFLg3mus>

Панас МИРНИЙ.

До історії садиби-музею Панаса Мирного:

<http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/paradygma/109-120-pv.pdf>.

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (Аудіокнига)

<https://www.youtube.com/watch?v=tSAkJ9PAsNY>;

Висловлювання видатних людей про Панаса Мирного <http://ukrclassic.com.ua/katalog/m/mirnij-panas/3367-vislovlyuvannya-vidomikh-lyudej-pro-tvorchist-panasa-mirnogo>

Музей-садиба Панаса Мирного. http://poltavahistory.inf.ua/hisp_u_117.html#met112

Фільм-вистава «Лимерівна» https://www.youtube.com/watch?v=FD6Y_pYXun0

УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ І ТЕАТР 70–90-х рр. ХІХ ст.

Фільм студії «Віател» «Обожнювана», частина I, II (історія кохання акторів Марії

Заньковецької та Миколи Садовського) <https://www.youtube.com/watch?v=8She36OAu30>,

Фільм студії «Віател» «Останній лоцман» (Історія останньої ролі в кіно відомого театрального актора і режисера Миколи Садовського) <https://www.youtube.com/watch?v=Li4d1ItsavU>,

Фільм студії «Віател» «Мое серце ножами проймає», част. I, II (початок творчого шляху

Михайла Старицького, історія звершень і розчарувань на шляху становлення професійного українського театру) <http://www.ex.ua/1060726> (частина I) <http://www.ex.ua/1060726> (частина II),

Золотий вік українського театру <http://ukraine.ui.ua/ua/teatr-kino/teatr-korifeev>; Перша

вистава українського театру: 7 неймовірних фактів про театр корифеїв

<http://www.5.ua/kultura/persha-vystava-ukrainskoho-teatru-neimovirni-fakty-pro-teatr-koryfeiv-129519.html>

Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ.

Фільм студії «Віател» «Карпенко-Карий» <https://www.youtube.com/watch?v=3xKna-UtAGU>

Фільм «Мартин Боруля»

<https://www.youtube.com/watch?v=rdNxd48uXqU>;

Д/ф "Модель світу братів Тобілевичів"

<https://www.youtube.com/watch?v=g0ag-bfAbR0>;

Буктрейлери до твору «Мартин Боруля» <https://www.youtube.com/watch?v=L91N3Py6vA4>,

Іван Карпенко-Карий (І.К. Тобілевич) у фотографіях <http://library.kr.ua/kray/kariy/kariy.html>

Блог, присвячений І.Тобілевичу. Родовід шляхтичів Тобілевичів <http://karpenko-kary.blogspot.com/>

Кіровоградський міський літературно-меморіальний музей І.К.Карпенка-Карого

http://www.karpenkokarymuseum.kr.ua/muz_kar_u.html

Драматичні твори в українській літературі <http://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/3459-dramatichni-tvori-v-ukrajinskij-literaturi>

Іван ФРАНКО.

Державний музей «Нагуєвичі» <http://www.chytomo.com/news/zapovidnyk-nahuyevychi-rodynne-selo-ivana-franka-ekskursiya>;

Листи І.Франка <http://www.i-franko.name/uk/Corresp.html>,

Фільм про Івана Франка (проект «Великі українці»)

<https://www.youtube.com/watch?v=sToHbw1LLAM>;

Маловідомий Франко. Цікаві факти про життя Івана Франка <http://vsviti.com.ua/ukraine/57248>;

Спогади про Івана Франка <http://www.kamenyar.com.ua/prijmaemo-zamovlennya/56-spogadi-pro-ivana-franka-prijmayutsya-zamovlennya.html?showall=&limitstart=>;

Українські романи на слова Франка <http://www.orpheusandlyra.com/workshop.html>;

Рік Франка: ким насправді був Вічний революціонер? <http://studway.com.ua/rik-franka/>;

Світи Івана Франка http://frankiana.blogspot.com/2015/12/blog-post_20.html;

ІМПРЕСІОНІЗМ як течія модернізму.

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ

Імпресіонізм. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism/impressionism.html>; Скляренко Г.

Імпресіонізм в українському живописі. Особливості інтерпретації художнього досвіду http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_5;

Кондратюк Л. М. Дискурс взаємодії мистецтв (літературний імпресіонізм) http://nbuv.gov.ua/UJRN/pssrtt_2010_25_20;

Дем'яненко Л. Імпресіонізм у музиці, живопису та літературі (Коцюбинський і Чюрльоніс) http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuufilol_2011_26_11;

Буктрейлери <https://www.youtube.com/watch?v=MwdsuYZema0>;

<https://www.youtube.com/watch?v=QiHjG1UmZ10>

Аудіокниги «Тіні забутих предків» <https://www.youtube.com/watch?v=Bc6SPHhlmik>;

«Intermezzo» <https://www.youtube.com/watch?v=ZxRZ0Op4YcA>

Чернігівський літературно-меморіальний музей Коцюбинського <http://kotsubinsky.org/>

Жіноче відьмарство у Карпатах або Як, за народними віруваннями, за 9 днів набути надприродних сил <http://vsviti.com.ua/ukraine/42277>;

Вірування українських горян <http://carpathian-heritage.org.ua/ua/viruvannia-horian>;

Космогонічні вірування західних українців <https://we.org.ua/kultura/mifologiya/kosmogonichni-viruvannya-zahidnyh-ukrayintsiv/>

ЕКСПРЕСІОНІЗМ як течія модернізму

Василь СТЕФАНІК.

Фільм «Камінний хрест» <https://www.youtube.com/watch?v=hECJ3qgHZrw>

Експресіонізм у мистецтві <https://www.youtube.com/watch?v=YzX6-K8GcXU>

НЕОРОМАНТИЗМ як течія модернізму

Ольга КОБИЛЯНСЬКА.

Ольга Кобилянська Документальний фільм студії ВІАТЕЛ із серіалу «Гра долі»:

<https://www.youtube.com/watch>,

Левченко О. О. Аудіодискурс малої прози Ольги Кобилянської :

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/2011_94/statti/31.pdf;

Фотогалерея "Мені мощно соромно, що моя фотографія пішла в світ". <http://www.archives.gov.ua/Sections/Persons/Kobylanska/Kobylanska.pdf>

Музей О. Кобилянської <http://yablog.org.ua/2010/06/05/literaturno-memorialnyj-muzej-olhy-kobylyanskoji/>

Леся УКРАЇНКА.

Фільм «Іду до тебе...» (1971): <https://www.youtube.com/watch?v=3A5oxLpXJys>; Фільм «Дочка

Прометейя» <https://www.youtube.com/watch?v=ПЦЙсАРфу-кп>;

10 цікавих фактів про Лесю Українку: привиди, скарби та дерева

<http://vsviti.com.ua/ukraine/54014>; http://quester.tobm.org.ua/lesja_ukrainka/info-ls-ukr.html;

Фільм «Лісова пісня», за мотивом драми Лесі Українки

<https://www.youtube.com/watch?v=W2ttQkuegb8>

Леся Українка - 'Лісова пісня' – аудіо книга <https://www.youtube.com/watch?v=KQwnNrN6qC0>

Мелодії Лесі Українки - Аранжування Михайло Олійник (Лісова пісня)

<https://www.youtube.com/watch?v=1rj0LBUy8rw>

СИМВОЛІЗМ

Микола ВОРОНИЙ.

Іванові Франкові (аудіокнига) <https://www.youtube.com/watch?v=O8PsaBg-6ys>
 «Блакитна панна» (аудіокнига) <https://www.youtube.com/watch?v=c79HJPEzsRU>.
 «Інфанта» (аудіокнига) <https://www.youtube.com/watch?v=9BTPWpaWcBQ>

Олександр ОЛЕСЬ

Творчість, біографія, критика <http://www.poetryclub.com.ua/metrs.php?id=119&type=tvorch>,
 Гіркий трунок поезії <https://www.youtube.com/watch?v=oAnaLBZTv4I>,
 Буктрейлер "Олександр Олесь - ніжний лірик і пристрасний борець"
[https://www.youtube.com/watch?v=0-Q-JoY4m4E](https://www.youtube.com/watch?v=0-Q-JoY4m4E;);
 Микола Вороний, Олександр Олесь. Онлайн-курс «Лайфхаки з української літератури»
<https://www.youtube.com/watch?v=mQ9640s9wUo>
 Веб-квест «М. Вороний. Таємниця євшан-зілля» <http://webquest29school.blogspot.com/>
 Символізм <http://ukr.sovfarfor.com/literatura/500-symvolizm-ukrainskij-literaturi.html>
 Символізм у живописі <https://www.youtube.com/watch?v=wSBvEbBm-gc>
 Велич особистості. М. Вороний. <https://www.youtube.com/watch?v=5sI3ZND6gO4>
 Пісні на слова О. Олесь <http://www.pisni.org.ua/persons/34.html#works>
Кандиби: геометрія стосунків <http://vsiknygy.net.ua/person/99/>
Володимир ВИННИЧЕНКО
 Цікаві факти <http://dovidka.biz.ua/volodimir-vinnichenko-tsikavi-fakti/>;
 "Момент" Фільм-екранізація, реж. Тесленко О.
<https://www.youtube.com/watch?v=ixKAa5KNktw>,

Павло ТИЧИНА.

Біографія П. Тичини (презентація) <http://svitppt.com.ua/biografiya/pavlo-grigorovich-tichina.html>;
 П. Тичина (фотографії)
[https://yandex.ua/images/search?text=тичина&stypе=image&lr=143&noreask=1&source=wiz](https://yandex.ua/images/search?text=тичина&stypе=image&lr=143&noreask=1&source=wiz;);
 Гра долі. "Я кличу тебе..." П.Г.Тичина https://www.youtube.com/watch?v=VAK_pzGCE4k
 Живий голос Павла Тичини 1955 р. <https://www.youtube.com/watch?v=kn0LqPTy5ZI>
 Черкаська Г. Павло Тичина. Як нашому генію хребет зламали...
http://uahistory.com/topics/famous_people/2636
 Роксана Харчук: Зміна обличчя: Павло Тичина <http://litakcent.com/2010/07/13/zmina-oblychchja-pavlo-tychyna/>
 Малюнки, твори про поета <http://www.yuryzavadsky.com/tychyna/>

11 клас

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 1920-1930 рр.

РОЗВИТОК ПОЕЗІЇ

Культура України в роки Непу <https://www.youtube.com/watch?v=gJXS7BuUAz0>
 Шевченко С. Розстріляні в Сандармосі <http://incognita.day.kiev.ua/rozstrilyani-v-sandarmosi.html>;
 Литвин М. Розстріляний з'їзд кобзарів <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=7740>
 Літературний авангард перших десятиліть ХХ століття <http://www.testsoch.net/literaturnij-avangard-pershix-desyatilit-xx-stolittya/>;
 Цикл фільмів «Розстріляне відродження» (Іван Дніпровський, Микола Хвильовий, Микола Куліш, Лесь Курбас, Максим Рильський, Михайль Семенко, Володимир Сосюра, Остап Вишня, Майк Йогансен, Микола Зеров) Dakh Daughters Band. Я люблю її коси
<https://www.youtube.com/watch?v=H2fcoCbZBO4>
 Скандальний Михаль Семенко та український футуризм. <http://kharkiv-nspu.org.ua/archives/3230>

Любов Якимчук: Михайль Семенко: від футуризму до тероризму
<http://litakcent.com/2012/12/27/myhajl-semenko-vid-futoryzmu-do-teroryzmu/>; Київські
 «неокласики». <http://disted.edu.vn.ua/courses/learn/4490>

Коцарев О. 10 історій про неокласиків, після яких вам захочеться їх почитати
[http://www.chytomo.com/issued/10-istorij-pro-neoklasikiv-pislya-yakix-vam-zaxochetsya-iix-pochitati](http://www.chytomo.com/issued/10-istorij-pro-neoklasikiv-pislya-yakix-vam-zaxochetsya-iix-pochitati;);

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Фотодокументи ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного
http://www.archives.gov.ua/Sections/Rylsky_100/

Максим Рильський читає свій вірш.1957 рік. Живий голос
<https://www.youtube.com/watch?v=AcuYrWeihwU> **ПРОЗА**

Юрій ЯНОВСЬКИЙ

Майстер корабля [http://1576.com.ua/people/mayster-korablya-907](http://1576.com.ua/people/mayster-korablya-907;);

Вершники. <https://www.youtube.com/watch?v=19aOiYGZDAM>;

https://www.youtube.com/watch?v=0up_ft4REN0; Розстріляне відродження.

Валер'ян ПІДМОГИЛЬНИЙ

Валер'ян Підмогильний <https://www.youtube.com/watch?v=SWOt0I7FFzQ>;

В. Підмогильний. «Місто» <https://www.youtube.com/watch?v=vzNNJbSwMg0ж>; Аудіокнига.

Винні у любові до України. Валер'ян Підмогильний

<https://www.youtube.com/watch?v=0LAvpgM9JzY>

Буктрейлер В. Підмогильний "Місто" <https://www.youtube.com/watch?v=uq52jNpxDk8>

Череватенко Л. Підмогильний – убитий в Сандармосі попередник нобелівських лауреатів

Камю і Сартра <http://www.radiosvoboda.org/a/24759313.html>

Романчук Л. "Валер'ян Підмогильний як передтечя екзистенціалізму"

<http://archive.is/20130621171527/www.roman-chuk.narod.ru/1/Pidmogilnij.htm#selection-195.0-195.54>

Микола ХВИЛЬОВИЙ

Ростислав Мельників. Життя і смерть Миколи Хвильового. Від комуніста до комунара

<http://www.istpravda.com.ua/research/2013/05/13/123968/>

Агеева В. "Україна чи Малоросія?" - дискусія, через яку застрелився Хвильовий

<http://www.bbc.com/ukrainian/blogs-38733485>

Вежбовська Л. Постріл у самого себе <http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/05/8/123335/>

«Геть від Москви!» – Хвильовий про орієнтацію інтелігенції у 20-х роках

<http://www.radiosvoboda.org/a/25471835.html>

Аудіокнига. Микола Хвильовий. Я (Романтика) [Підготовка до ЗНО з української літератури]

<https://www.youtube.com/watch?v=W4uAe5HN9g8>

"Я (Романтика)", короткометражний фільм режисера Михайла Калюжного

<https://www.youtube.com/watch?v=3QaeuTQYx5Y>

Микола Хвильовий, Ю. Яновський, В. Сосюра.

Онлайн-курс «Лайфхаки з української літератури»

<https://www.youtube.com/watch?v=hOu8stk4gNQ>

ДРАМАТУРГІЯ

Микола КУЛІШ.

Винні у любові до України Лесь Курбас і Микола Куліш

https://www.youtube.com/watch?v=ZKu-0_ZT9ak

Фільм "Мина Мазайло" М.Куліша (1991) <https://www.youtube.com/watch?v=ohABDBnf3kE>

Богдан-Ігор АНТОНІЧ

МЕНЕСТРЕЛІ - Коляда "Народився Бог на саях" на слова Б.-І. Антонича

<https://www.youtube.com/watch?v=nde74ob4erI>

Юрій Андрухович «Богдан-Ігор Антонич: у пошуках Дому за зорею...»

<https://www.youtube.com/watch?v=a8LZ-u3dWaE>

"Мова гайова" Б. І. Антонич, Тарас Чубай "Плач Єремії"

<https://www.youtube.com/watch?v=kUV9A5EqOkY>

Е-бібліотеки <http://www.poetryclub.com.ua/metr.php?id=140&type=tvorch>,

<https://onlyart.org.ua/ukrainian-poets/virshi-antonycha-bogdana-igorya/>

Вікторія Левицька: Богдан-Ігор Антонич – принагідний гість

<http://litakcent.com/2007/11/21/viktorija-levycka-bohdan-igor-antonych-prynahidnyj-hist/>

Євген МАЛАНЮК.

Фатальне кохання Євгена Маланюка й Наталки Лівицької (стаття)

http://www.kray.c.k.ua/suspilstvo/postati/item/739-fatalne-kohannya-evgena-malanyuka-y-natalki-livitskoyi#.Vknq_7fhDIU

Празька школа українських поетів <https://www.youtube.com/watch?v=FI9VJ1XdCew>

Презентація Празька поетична школа <https://www.slideshare.net/Ljudas0502/ss-16624267>

МУР - Мистецький Український Рух. Конспіративний матеріал

<http://avr.org.ua/index.php/viewDoc/7412/>

Євген Маланюк. Програма Велич особистості <https://www.youtube.com/watch?v=3Nj-V9uR2ck&feature=youtu.be>

Е-бібліотека <http://poetry.uazone.net/malanuk/>

Шлях до Шевченка. Передрук статті Євгена Маланюка, яка вперше була надрукована в 1942 році в празькому щомісячнику "Пробоем" <http://tyzhden.ua/Publication/3593>

Володимир Панченко: Шокова терапія від Євгена Маланюка

<http://litakcent.com/2008/02/25/volodymyr-panchenko-shokova-terapija-vid-jevhena-malanjuka/>

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1940–1950 рр

Олесь ГОНЧАР.

«За мить щастя» <https://www.youtube.com/watch?v=SdYmezWsaVA&t=1446s>; «Залізний острів» <https://www.youtube.com/watch?v=tXV0-WJ7Xzo>;

«Тронка» <https://www.youtube.com/watch?v=5gLhGGYLMGY>;

Олесь Гончар. Люди і долі <https://www.youtube.com/watch?v=jc96TJ5ps30>; БУКТРЕЙЛЕР

«Собор»» https://www.youtube.com/watch?v=8uIQePm_8IM; Фотогалереї О.Т. Гончара

<http://krai.lib.kherson.ua/gonchar-7.htm>

Олександр ДОВЖЕНКО.

Олександр Довженко. „Мислитель і поет» : документальний фільм,

https://www.youtube.com/watch?v=pl_Wu7nHGEU,

«Україна у вогні. Олександр Довженко», <http://teachua.com/arhiv-prezentaci/34-ukrajinska-literatura/1096-oleksandr-dovzhenko>

Слайди з презентації «Олександр Довженко»;

Фотоархів Довженка <http://tsdkffa.archives.gov.ua/Exhibitions/Dovzhenko/>

10 невідомих фактів про Олександра Довженка <http://kinoukraine.com/10-nevidomyh-obraziv-oleksandra-dovzhenka/>

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

другої половини – кінця ХХ ст.

Довідник з українського шістдесятництва <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/60/> Вірші Д.

Павличка для дітей: deti.e-papa.com.ua/virshi.../pavlichko-dmitro/;

Пісні Д. Павличка: www.pisni.org.ua/persons/19.html.

Тарас Пастух: Нью-Йоркська група поетів: розкіш промовляння

<http://litakcent.com/2016/09/23/nju-jorkska-hrupa-poetiv-rozkish-promovljannja/>

Анастасія Чупринська. Втратити, щоб знайти: Нью-Йоркська група

<https://zbruc.eu/node/57255>

Коли помер кривавий Торквемада. Шістдесятники як діти свого часу (1950-1959)

https://www.youtube.com/watch?v=lyUt_5FSDXc

Історична правда з Вахтангом Кіпіані: Українські «шістдесятники». Ціна мистецтва

https://www.youtube.com/watch?v=dvjFkH_33pE

Уляна Глібчук: Іван Драч: «Я прийшов знайти, а не шукати...»

<http://litakcent.com/2008/10/03/ya-pryjshov-znayty-a-ne-shukaty/>

Ніна Матвієнко читає вірш Миколи Вінграновського

<https://www.youtube.com/watch?v=b4bcERjIHmM>

Він! Микола Вінграновський 2004 <https://www.youtube.com/watch?v=XK0VrGY3wj0>

М.Вінграновський читає "Я дві пори в тобі люблю"

<https://www.youtube.com/watch?v=3wjEoGZLIY8>

Світлана Богдан: Василь Герасим'юк: «Микола Вінграновський довів, що поет – завжди в одному примірнику» <http://litakcent.com/2016/12/01/vasyl-herasymjuk-mykola-vinhranovskij-doviv-scho-poet-zavzhdy-v-odnomu-prymirnyku/>

Фільмографія <http://www.kino-teatr.ru/kino/director/sov/768/works/>

"Час діяти" .

Дмитро Павличко <https://www.youtube.com/watch?v=rkd9O-Sof8A>

"Голос Епохи" (Дмитро Павличко). частина 1

<https://www.youtube.com/watch?v=7KVE5S4YuBI>

Цікаві факти про Дмитра Павличка <http://dovidka.biz.ua/dmitro-pavlichko-tsikavi-fakti/>

Віктор Павлік - Два кольори <https://www.youtube.com/watch?v=1jA02O2dFxI>

Василь СИМОНЕНКО.

Живий голос Василя Симоненка 1962-63 рр <https://www.youtube.com/watch?v=0Chru3ccqII>

Гра долі. Василь Симоненко <https://www.youtube.com/watch?v=dtUZ0p10cmE>

Сайт, присвячений поету <https://vasylsymonenko.in.ua/>

Висловлювання відомих людей про творчість Василя Самоненка

<http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/simonenko-vasil/3439-vislovlyuvannya-vidomikh-lyudej-pro-tvorchist-vasilya-samonenka>

Василь СТУС.

Гуманітарний центр Василя Стуса <http://stus.kiev.ua/>; Д/ф "Василь Стус. Феномен суток"

https://www.youtube.com/watch?v=JWb1_Z_FRTU

Живий голос Василя Стуса. "Безсонної ночі" (кінець 60-х рр.)

<https://www.youtube.com/watch?v=lvFlXYhLWM8>

Ліна КОСТЕНКО.

Вірші Л. Костенко у виконанні українських артистів:

<https://www.youtube.com/watch?v=NrqXmcQOF4w&list=PLQERK5P2fVDDWsuwSZnA9DSnTs8PcZKHj>;

Роман у віршах Л. Костенко «Маруся Чурай»:

<https://www.youtube.com/watch?v=OU1SfdxJitQ&list=PLYTTzJQHNL9FXMsUY2xJK0msTJNR3ZqgY>

Пісні на слова віршів Л. Костенко <https://hromadskeradio.org/ru/news/2016/03/19/7-pisen-na-yrshi-liny-kostenko-do-dnya-yiyi-narodzheniya>

Пісня О. Богомолець на слова Л. Костенко <http://music.i.ua/user/1849879/38318/>;

Ліна Костенко. Маруся Чурай. Буктрейлер <https://www.youtube.com/watch?v=raHQIUgztII>

Фільм «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці»

<https://www.youtube.com/watch?v=ZupLQwZ85x0&t=1s>

РОЗВИТОК ПРОЗИ

Дивоключі П. Загребельного: <https://www.youtube.com/watch?v=8zFibZyVvr4>;

Буктрейлер П. Загребельного «Роксолана»:
https://www.youtube.com/watch?v=u_L2hvjtnVY;

Буктрейлер Р. Іваничук, «Мальви»:
<https://www.youtube.com/watch?v=Vuh2Ha7XsA>;

Аудіо книга О. Черногуза «Аристократ із Вапнярки»:
<https://www.youtube.com/watch?v=5fYDRx4i8TA>

Григір ТЮТЮННИК.

Григір Тютюнник. «Доля». Фільм перший. <https://www.youtube.com/watch?v=fOg9Ds0JX8g>;

Г. Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»: https://www.youtube.com/watch?v=m_VnALmc9SE;

ПОСТМОДЕРНІЗМ.

http://www.ukrlib.com.ua/encycl/sovr_g/, <http://www.ukrlit.vn.ua/info/external/slqzh.html>,

http://uk.wikipedia.org/wiki/Сучасна_українська_література

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Постмодернізм>: Портрети – С. Жадан:

<https://www.youtube.com/watch?v=1gUfAwmvINU>; Дмитро Дроздовський: Постмодернізм

помер. Хай живе пост-постмодернізм! <http://litakcent.com/2013/05/17/postmodernizm-pomer-haj-zhyve-post-postmodernizm/>

Постмодернізм в літературі. Характерні риси, письменники, твори

<https://www.youtube.com/watch?v=W-j3yWbdzeY>

Постмодернізм в сучасній українській літературі і не тільки

<https://www.youtube.com/watch?v=lbazqBy6h6Q>

Сайт письменника <http://zhadan.info/>

О.Крамаренко про 'Ворошиловград' Жадана: між совком і українством

http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2010/11/101116_review_zhadan_kramarenko_sp.shtml

Ліза Хворс. Сергій Жадан про безробіття, батьківство та суржик

<http://life.pravda.com.ua/society/48e3393f39504/>

Сергій Жадан назвав п'ять українських книг, які варто прочитати

<http://nv.ua/ukr/style/life/sergij-zhadan-nazvav-p-jat-ukrajinskih-knig-jaki-varto-prochitati-183762.html>

Сергій Жадан читає вірші <https://www.youtube.com/watch?v=uMUU9z-tBFM>

Жадан і собаки – Листопад <https://www.youtube.com/watch?v=dioN-HiJRoc>

Діалоги: Сергій Жадан та Юрій Андрухович

<https://www.youtube.com/watch?v=wGRCQfurHfM>

Інтерв'ю. Юрій Андрухович: Виявляється, я все життя пишу одну й ту саму книгу

<https://rozmova.wordpress.com/2017/01/29/uriy-andrukhovych-15/>

Е-бібліотека <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/virshi-yuriya-andruhovicha/>

Біографія Андруховича Ю. <http://dovidka.biz.ua/yu-andruhovich-biografiya-skorocheno/>

Юрій Андрухович, «Єхидна» <https://www.youtube.com/watch?v=67NXtLoUnIY>

Юрій Андрухович - "За Чай.com" з Романом Чайкою

<https://www.youtube.com/watch?v=byLNzywey14>

#Андрухович: Людей, які мають фото зі мною значно більше, ніж тих, хто прочитав мою

книгу <https://www.youtube.com/watch?v=lyIVPFzyC8Q>

Гра "Розпізнай творчу манеру письменника" <https://learningapps.org/2238664>